

PAZITE!
 na številko v oklepaju-ki se nahaja poleg va-šega naslova, prilep-nega spodaj ali na ovitku, Ako (418) je številka...
 tedaj vam s prihodnjo številko našega lista po-teče naročnina. Prosi-mo, ponovite jo takoj.

Entered as second-class master, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879. Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill. "Delavci vseh dežela, združite se!"

Chicago, Ill., 7. Septembra (September) 1915.

Leto (Vol.) X.

Stev. (No.) 6832

Mir na obzoru

Zopet frfota golob miru po obzoru in izpu- ga je baje rimski papež. Iz Washingtona je poročilo, da je bil v Beli hiši sprejet kardinal Gibbons, ki je v Zedinjenih državah najvišji predstavnik katoliške cerkve, in da je izročil predsedniku Wilsonu papeževo poslanico o mož- nosti miru v Evropi. Pozneje da je o tej stvari referiral tudi z državnim tajnikom Lansingom. Reporterji so seveda čakali na kardinala, da povedel kaj zanimivega za svoje liste. Toda Gibbons jim ni povedal nič drugega, kakor da je predsednik Wilsonu papeževo spomenico in da je z govornik o miru.

To je zelo suha vest; ameriški časnikarji pa izjavljajo iz nje, da ima papež dobro pre- misljen načrt in da hoče potipati pri nevtralnih državah zaradi korakov, ki bi se mogli storiti, da mir v Evropi.

Kardinal je dejal poročevalcem, da jim bo kmalu lahko več povedal. Po njegovem mnenju je za mir zelo koristno, da se je spor med Anglijo in Nemčijo zaradi nemških podmorskih čolnov ugodno rešil in da je to pripravilo Zedinje- nim državam jako ugodno pozicijo. V katoliških krogih so tudi pravili, da je ho- pe papež s posredovanjem predsednika Wilsona razložiti vsem vojskujočim se državam premirje, katerim naj bi počivale vse vojne akcije, pa- če bi se vršile priprave za sklep miru.

Vse te vesti so podali ameriški listi svojim čitateljem pod zaglavji iz najdebelejših črk. To se lahko smatralo za znamenje, da jim pripisu- jejo nenavadno veliko važnost. Toda pri ameri- škem tiskarstvu je težko vedeti, kaj si v resnici misli. Večinoma so ameriški listi pisani za ti- sile, ki izidejo; pa če se zgodi danes nekaj kaj pisavi, jih zato ne boli ne srce ne glava.

Mi smo čitali tiste vesti. Ali velike važnosti ne moremo pripisati. Gotovo smo danes bliž- ni miru kakor pred enim letom; z vsakim dnevom nam približujemo kakor smrti. Da bi ga pa pa- pazeva akcija pospešila, ne verjamemo na noben način.

Predsednik Wilson je baje izjavil, da ne bo naredil nobenega koraka v prid miru, dokler ni pripravljen, da je njegova akcija vsem v vojni pri- stavnim strankam ugodna. In to zelo radi ver- jamejo; zakaj dokler ena stranka noče miru, je tako posredovanje neplodno, in če se Wilson no- ča blamirati, je to zelo razumljivo.

Bil je čas, ko Nemčija ne bi bila hotela skle- piti miru, če bi bil to kdo priporočil. To je bilo tisto, ko so bili Rusi v vzhodni Prusiji in v Ga- liciji.

Sedaj je jasno, da zavezniki ne sklenejo mi- ru. Kajti ako bi v sedanjem trenutku sedli za mizo, bi morali priznati svoj poraz. Tega ne bodo storili, dokler imajo količjak upanja, da se obrne usoda na boljše in da padejo koe- rci vendar še njim v prilogo.

Lahko je videti, kakšen je sedanj položaj na poljskem. Iz njega sklepate, kakšen bo militari- stični zaključek, je pa zelo nevaležen posel. Ko se ruske armade podile Avstrijce pred sabo, osvob- odili Lvov, izsilile kapitulacijo Przemysla, drle ob krajeva vzhodnih okoličinah v Karpatih, ugrožava- je Krakov in Ogrsko, je izgledalo, kakor da bje Avstriji zadnja ura, zlasti ker so morali njeni zbo- rniki tudi iz Srbije bežati, da je bil strah. In res so kakrat trdili, da je Avstrija konec za vekomaj.

Pa se je vse obrnilo. In tako se zopet lahko govori o miru. Kdo more povedati, kako je z nemško av- strijskimi rezervami? Ali jih je še toliko, da cen- tralni državi lahko vztrajata do konca? Kdo ve, kako je z dopolnitvijo armad na Ruskem, Angleš- kem in Francoskem? Kdo ve, kako je s fabrikaci- jo municije? In komu je znan resnični gospodar- ski položaj v vsaki državi?

Proti učiteljstvu.

Republičanski Chicago, z mayorjem Thomp- sonom osrečeni Chicago je pokazal svoje pravo lice, in kdor ni popolnoma slep, mora poznati, da je ta obraz reakcionaren. Z dvema glasovoma večine je famozni šolski svet dvamiljonskega me- sta sprejel nazadnjaški, delavstvu sovražni pred- log svojega člana Loeba, da ne smejo učitelji pri- padati nobeni organizaciji, ki se spojena s Fede- ration of Labor ali v kakršnikoli zvezi z delav- skimi organizacijami sploh, ali pa ki ima bodisi člane ali pa uslužbence, ki niso nastavljeni kot učitelji.

Dobro si je za vsak slučaj zapomniti imena reakcionarnih junakov. Za Loebov nazadnjaški predlog so glasovali Rothmann, Loeb, Peterson, Mrs. Bosbrink, Cle- mension, Otis, Eckhart, Holpuch, Mrs. Sethness, Schlake in Kreutgen.

Proti predlogu so glasovali Sonstebly, Lipsky, Mrs. McMahon, Warning, Mrs. Britton, Metz, Pietrowicz, Mrs. Galagher, Collins.

To glasovanje je napoved boja, in če ima na- zadnjaška gospoda v šolskem svetu količjak poj- ma o delavski organizaciji, se je morala zavedati, da ne more njena provokacija ostati brez odgo- vora.

Federacija dela v državi Illinois je že izjavi- la, da smatra zadevo učiteljev za svojo, in v dru- gih državah se že oglašajo pritrjevanje. Stvar se torej razvija — za začetek tako, kakor so jo spro- žili nazadnjaki, naprej se bo pa že pokazalo.

Glasovanje šolskega sveta je nadvse značil- no za sedanjost mestno upravo v Chicago. Komaj par mesecev je minilo, odkar je bil William Hale Thompson izvoljen in nameščen za župana. Po- raz demokratične klike, najprej Harrisonove in potem še Schweizerjeve, je povzročil cel koncert slavospevov. Takrat je bilo v chiecaških listih či- tati, da se prične z novo upravo nova doba pro- speritete, razvoja in napredka. Na dan instalaci- je je bilo najbolj obžalovati, da so se dali vjeti tudi delavci, da so odgovorni uradniki unij agiti- rali za Thompsona, kakor da ustanovi njegova zmaga nebesa v Chicago, da so gonili unije na nje- govo parado, kakor da se slavi kdove kakšen uspeh delavstva.

Le malo časa je minilo, in krinke padajo. Ne- koliko spoznanja bi bili delavci sicer že prej la- hko dobili, na primer ob času štrajka cestnih že- lezničarjev. Kapitalistični listi so tedaj slavili Thompsona kakor novega socialnega preroka, ker je zmešetaril razsodišče in postavil sebe za vrhovnega razsodnika. Uslužbenecem so tedaj priznali nekaj priboljška; ali tistih par centov bi bila morala družba tudi brez razsodišča kmalu primakniti, zakaj skoraj toliko je ponujala že brez štrajka. Nepremakljivo dejstvo je, da so imeli kapitalisti tedaj mnogo več razlogov, da so bili zadovoljni s Thompsonom, kakor pa usluž- benci. S svojim razsodiščem se je pa župan sre- čno rešil zadrege, v katero ga je spravila Kenne- dyjeva resolucija proti skebom, in vprašanje ob- činske lastnine se je pokopalo.

Če bi delavci mislili nekoliko več kakor na tekoči dan, bi bili morali takrat razumeti, da ni bila demokratična uprava nič vredna zanje, da pa republikanska tudi ni vredna nič več kakor nič. Sedanji nastop zoper učiteljstvo je nov dokaz.

Razume se samo ob sebi, da imajo sovražniki organizacije svoje prave vzroke skrite za grmom, pa iščejo vsakovrstne zlagane pretveze. Tako so se na primer povzpeli do trditve, da odločujejo učitelji s pomočjo svoje organizacije o načinu po- uka.

Žrtve Eastlanda.

Koroner Hofman v Chicago je izdelal svoje poročilo o katastrofi ladje Eastland in konstatira, da je nesreča zahtevala 812 žrtev. Te so bile po narodnosti:

Nemec 212, Čehov 148, Američanov 117 Poljakov 80, Avstrijcev 49, Švedov 41, Irecev 48 Norvečanov 17, Italijanov 16, Angležev 14, Dan- cev 13, Rusov 13, Madjarov 8, Skotov 7, Kanad- cev 5, Francoza 2, Holandca 2, Švicarja 2, Grk 1, Litvan 1, neznan 24.

Zanimalo bi nas, kakšna je tista avstrijski narodnost, kateri je pripadalo 49 utopljenec. Nobenemu Ircu ali Kanadeu ne pride na misel, da bi svojo narodnost označil za velikobritansko, Litvan ne pravi, da je Rus. Nemec z Dunaja, iz Grada, ali pa tudi iz Ljubljane pove, da je Ne- mec. Kdo so "Avstrijci"? Kakšna je ta slavni "avstrijska narodnost?"

Po spolu je bilo 451 ženskih in 361 moških žrtev. Večina, 573, jih je bilo svobodnih, 226 pe- ročenih, 5 vdovec, 2 vdovi, 1 ločen; 5 slučajev ni dognanih.

Po starosti je bilo 251 utopljenec med 20 in 25 letom, 52 izpod 10 in 295 izpod 20 let.

Po zanimanju jih je bilo 552, torej velika ve- čina tovarniških delavcev in delavk.

To statistiko sedaj imamo. Čakamo le še na zadoščenje. Ali pride?

Če bi bilo to resnično, bi tudi mi ugovarjali. Organizacija učiteljev je poklicana, da varuje u- čiteljske interese, da jim pomaga do boljšega po- ložaja in da jih brani krivice. O šolstvu ima od- ločevati ljudstvo po svojih izvoljenih zastopnikih; če so zastopniki slabi in ne skrbje za šolstvo tako, kakor bi bilo treba, je odgovorno ljudstvo samo, ker ni izvolilo boljših zastopnikov.

Ali predvsem ne verjamemo, da izvršuje or- ganizacija res tak vpliv. Če bi ga, bi bili gospod- je že navedli slučaje. Če jih niso, je to znamenje, da jih nimajo. Tudi nam ni razumljivo, na kak- šen način bi mogli doseči tak vpliv. A če bi ga, tedaj bi morali obdolžiti šolski svet in občinski svet zanemarjanja dolžnosti, kajti le, če tisti ne izpolnjujejo svoje naloge, ki so poklicani, je mo- goče, da si kdo neopravičeno prilasti vpliv.

Toda vse to so prazne marnje, izmišljene za- to, da se skrije pravi in glavni namen. Organi- zacija štiti učitelje, da jih ni mogoče metati iz službe, če ničesar ne zakriva. Učiteljskih prosto- rov je pa mnogo v takem velikem mestu, kakr- šno je Chicago. Kakšne imenitne politične kupče- je bi se lahko delale, če bi se vsako učiteljsko mesto lahko izpraznilo in zasedlo tako, kakor ve- leljavo politični interesi vladajoče klike! Ako bi bili učitelji brez varstva, ki jim ga daje organi- zacija, bi se jim lahko dalo razumeti: Bodi član naše stranke, bodi naš agitator, ali pa pripravi svoj govorec...!

Gospodi ne gre torej za to, da bi rešila šolo učiteljskega neopravičenega vpliva, temveč da bi spravila z učiteljstvom tudi šolstvo pod političen vpliv. Neizrečeno geslo se glasi: Sedaj je upra- va v mestu republikanska, zato mora biti tudi šo- la republikanska, in da se to doseže, morajo biti učitelji hlapi republikanske stranke.

Učitelji so pa za začetek. Z njimi hočejo na- praviti prvi poizkus. Ako bi se oni podali ali pa če bi jih delavstvo pustilo na cedilu, bi kmalu pri- šli drugi delavski poklici na vrsto. Saj pravi Thompson, da ne trpi nobene organizacije proti občini.

Ali danes je občina prav tak delodajalec ka- kor privaten kapitalist in delavci potrebujejo proti njej enako zaščito kakor proti zasebnemu industrijskemu magnatu. Kajti občina v resnici ni v rokah ljudstva kakor država ne, temveč v njej gospoduje klika, ki si je znala osvojiti ta pro- stor s svojo politično mašinerijo. Njej služijo občinski nastavljenici in delavci, od nje so mate- rialno odvisni. Ta klika gleda prav tako, da bi jih izkoriščala, kakor vsak kapitalist, že zaradi tega, ker je ta klika sama kapitalistična in ker noče z dobrimi razmerami dati "slabega zgle- da" delavstvu v privatnih podjetjih.

Občina bi seveda imela drugo nalogo. Ona bi morala biti organizacija vseh občanarjev in njega podlaga bi morala biti enaka pravica za vse. Taka bi morala biti tudi država, pa tudi ni. Seveda niti ne more biti, ker so enake pravice ne- mogoče vpričo neenakih pogojev, ki jih ustvarja kapitalizem.

Gospodje se hočejo lagati, da je organizacija učiteljev in delavcev naperjena proti prebival- stvu. To laž je treba v kali zadušiti. In učiteljem v Chicago kaže dati v njihovem boju najzdatnej- šo pomoč, da zmagajo. Kajti če bi podlegli, bi se reakcionarni, protidelavski val razlil po vsem Illinois in čez njegove meje po vseh Zedinjenih državah.

To je treba preprečiti, dokler se nevarnost ne poveča.

Kitajski cesar.

Iz Pekinga in Šangaja prihajajo že nekaj ča- sa sumljive vesti. Po zmagoviti revoluciji, ki je pognala mandžursko dinastijo v zaslužni pokoj, je bil Lihungčang izvoljen za predsednika nove republike.

Lihungčang je bil cela desetletja glavna o- pora cesarstva. Dokler je bila Kitajska monarhi- ja, se je njegova častilnost zadovoljevala s tem, da so bile v njegovih ministrskih rokah va- jeti države. Ko je bila dinastija — na noben na- čin ne po njegovi zaslugi — odpravljena in so si Kitajci začeli odrezavati kite, se je njegovi fantaziji pokazal višji cilj. Dal se je izvoliti za predsednika na deset let, potem pa do smrti.

Sedaj pravijo, da se hoče razglasiti za cesar- ja. Iz Šangaja prihaja poročilo, da je podpred- sednik Lijuanheng odstopil, in to smatrajo za znamenje, da se zopet uvede monarhija.

Lihungčangu bi bilo to že podobno. Kako se potem razvije usoda Kitajske, se ne da preroko- vati. Le to je gotovo, da pride prejalisej zopet do revolucije, ki bo najbrže še bolj krvava od zadnje. Tudi ni izključeno, da povzroči to odpad- južnih pokrajin in ustanovitev nove države.

Kitajska kriza je dokaz, da mora v zgodovini vse dozoreti, kar hoče imeti stalnost. Na Kitaj- skem so gospodarske razmere v prehodu, zato so tudi politične oblike nestalne.

Mirovni pogoji.

Komu se je zmešalo? Tako mora vprašati človek, ako čita, kaj baje Nemčije zahteva, da bi sklenila mir.

Te dni so ameriški časniki poročali, da je nemški veleposlanik grof Bernstorff naznanil predsedniku Wilsonu kajzerjeve mirovne pogoje.

Tekom vojne smo že večkrat čitali take vesti. Tudi pogoji zaveznikov so bili že objavljeni. Mi nismo verjeli, da so vlade zaveznikov sestavile ti- ste pogoje, pa se je res kmalu izkazalo, da so bili izmišljeni.

Najbolj verjetno bi se nam zdelo, da je tudi s sedanjimi pogoji zaveznikov tako. Kdorkoli pa jih je izpraskal iz svojih možganov, mora biti ne- koliko prismuknjen. Kajti iz pametne glave se ne more poroditi kaj takega.

Nemčija zahteva baje svobodo na morju, u- stanovitev neodvisnega poljskega kraljestva, ki bi obstajalo glavno iz sedanje ruske Poljske; Nemčija in Avstrija bi ji pridale vsaka par polj- skih vasi. Nadalje hoče ruske baltiške pokrajine zase, za Finsko pa popolno avtonomijo. Enako- pravnost zahteva za žide. Belgijo bi vrnila in njena nevtralnost bi se morala za bodočnost ga- rantirati; zato pa ji morajo zavezniki vrniti vse kolonije, ki jih je izgubila, povrh pa mora dobiti še državo Kongo v Afriki. Francija mora zapu- stiti Alzacijo, kolikor je je zasedla. Srbija naj se razdeli med Avstrijo in Bolgarsko, kos pa naj dobi Grška. In zavezniki morajo plačati Nemčiji vojno odškodnino.

Blazno! Tako blazno, da se ustraši čitatelj za svoj razum.

Seveda — v teh pogojih so nekateri znaki, po katerih je soditi, da so res fabricirani v kakšnem uredništvu.

Ako pravijo, da zahteva Nemčija enakoprav- nost židov, je to zelo sumljivo. To, česar kdo sam ne daje, je vendar težko zahtevati od druge- ga. V Nemčiji pa do sedanje vojne židje kljub vsem papirnatom zakonom niso bili enakopravni. Antisemitično gibanje je pruska vlada, ki sicer ni bila rahločutna, o čemer bi socialisti lahko kaj povedali, blagohotno tolerirala. Žid ni mogel slu- žiti pri gardnih polkih in skoraj pri nobeni četi ni mogel postati častnik. V državnih službah so jih zastopavljali.

V katoliških deželah, na Bavorskem i. t. d., se razume samo po sebi, da niso Židov nič protežirali.

Sedaj vlada na Nemškem "Burgfrieden." Ali kadar mine vojna, mine tudi božji mir med stran- kami in rasami; tedaj postane iz najpatriotičnej- šega žida zopet nekdanji "Saujud."

Pa da bi se oficijelna Nemčija res potegovala za enakopravnost židov?

Poljsko kraljestvo — to zveni nekoliko dru- gače. Nemčija ima nekoliko princev in Avstrija nekoliko ercheregovov, ki se ne bi branili nobene krone. Poljska bi bila naposled nekaj drugega kakor Albanija.

Vendar pa še ni prisegati na to, da želi Nem- čija res neodvisno Poljsko. V prvih mesecih voj- ne je dal kajzer razširjati letake, v katerih je tr- dil, da ga je mati božja čenstohovska, ki se mu je prikazala v sanjah, pozvala, da naj združi Poljsko s svojim cesarstvom.

Toda recimo, da bi se bil Viljem premislil in bi mu bilo sedaj bolj všeč, da dobi med Nemčijo in Rusijo drugo državo, takozvan Pufferstaat. V tem slučaju bi tudi razumeli, da hoče 'osvoboditi' Poljake na carjev, nikakor pa ne na svoj in Fran- çožefov račun in da jim ne mara vrniti tega, kar sta jim ugrabili Prusija in Avstrija.

Toda tu je druga reč. So li mogli v Berlinu tako znoret, da res zahtevajo delitev Srbije?

Seveda, Avstrija gleda na Solun, in Avstrija je solidarna z Nemčijo. Toda kolikokrat je Av- strija vzdihovala, da ima preveč slovanskega prebivalstva. To bi se s Srbijo vendar še pomnožilo.

Nemčija je prepričana, da dobi po vojni večji vpliv v Avstriji in da jo bo učila, kako se germa- nizira. Toda če mislijo v Berlinu res kaj takega, tedaj so se zmotili v šestju času. Germanizacija se ni posrečila v dobi Jožefa II., ko še ni bila bru- talna in ko ni bilo narodne zavesti. Pangerman- ska ideja bi padla sedaj še na bolj nerodovitna tla.

Če pa bi bile to res oficijelne misli v Berlinu in na Dunaju in če bi Nemčija dosegla tako odlo- čilno zmago, da bi res lahko uresničila te blazne načrte, tedaj je bližnja bodočnost Evrope jasna. O miru, o pokojnem kulturnem delu in razvoju tedaj ne more biti govora.

Bližnja leta pomenijo tedaj najbrutalnejši despotizem z ene in najbrezobzirnejšo upornost z druge strani. In vojna ostane žugajoče zname- nje na nebu.

Tista bodoča vojna bi utegnila biti revolucija.

Na Filipinah so baje našli močne zlate žile. To je samo po sebi zelo imenitno, kajti naše živ- ljenje je tako naravno, da je zlato važnejše d kruha, četudi ga ni mogoče jesti. Ali razumtega je to krasna prilika za naše imperialiste, da se postavijo na vso moč filipinski neorealiste po robu. Zlato — ni li to še močnejši argument, ka- kor japonska nevarnost?

GOSPODIN FRANJO.

ROMAN—SPISAL PODLIMBARSKI.

Lisinski se je v vseh slučajih življenja vedel fino in taktno. Netaktno bi se mu zdelo, ko bi s svojim večim peresom napisal pesem, v nemajočo njegove rojake na boj proti neizprosnim zatiralcem Češke, dasi mu je v prsih vrela, topla ljubezen do te ponižane in poteptane zemlje. Še nevarna bi mu lahko postala takšna pesem, zato je pel rajši o pridi in ljubezni, kar s pridom čita mladenič in starček. Poklicali so ga v Bosno, da s svojim pravnim znanjem koristi državi. Na to zaupanje je bil ponosen in vrednega se ga je hotel izkazati. S kraja se je čudil, da se v Bosni gode večasi krivice, a tolažil se je s tem, da jih on ni zakrivil, on je vestno in natančno preiskal pravni slučaj, po pravici in nepristransko je poročal; marsikdaj je našel poln mernik pravnih pomislekov proti obsodbi, drugikrat je pokazal samo na zrnice, iz katerega naj bi vzklikala milost, toda končni sodnik ni bil on, ampak general, ki je stal na svojem vojnem stališču in se je vruga menil za avditorjeve pomisleke. To ga je spravilo na oportunitetno stališče. Od vseh strani je slišal, da so v Bosni prav posebne razmere, ki jih treba odpraviti na prav poseben način, in čeprav je vedel, da bi se te razmere dale ozdraviti na človekoljubnem način, se je naposled vendar prilagodil temu, o čemer ni dvomil zadnji Švaba na otoku. V svoji duši ni simpatiziral z orožniki. Takšni Buzduga in takšni šejki so že dostikrat sirovo potipali češko dušo, toda — ali sme orožnik drugače? Orožnik je takšen, kakršna je vlada. Na drugi strani je v svojem sreću cenil Vilarja, ker na prvi hip je spoznal v njem dobrega človeka z usmiljenim srecem in bistrim pravnim čutom. Sprizateljil bi se z njim, da niso časi tako resni in ko bi ne imel službenega opravka z njim. S človekom, ki nastopi v važni preiskavi kot priča in Miloševićev zagovornik, ni maral iskrenjših stikov, ker ti radi vplivajo na sodnijska izvajanja. Takšnega človeka si je hotel поблиže ogledati in ga načrtati v oglednem zapisniku. Kaj pa naj sicer postavi v ta dokument? V hanu ni našel ničesar, v duplini Konj-planine in v Mušičevem domu ne najde ničesar. To so itak doglani že orožniki. Nekaj pa vendar mora priti v zapisnik, da ne poreče kdo: Daleč se je peljal na državne stroške, a uspeh je niela. To bi bili napisali tudi orožniki lahko. Sklenil je, da zapisnik nekoliko našopiri in ozaljša s podatki o glavni priči. Vse-kakor je dobro, da prouči inženirja, o katerem je bil slišal od Buzduga, Hvalibogovskega in od brigadnega adjutanta, da je prenapet, čudak, ki hlepi po neki popularnosti. Oprezno ga opiše, brez predsodkov, tako da se ne osmeši s svojim opisom pred generalom in pred civilnim sodnikom, ki dobi naposled ves ta kazenski slučaj v roke. Posebne opreznosti je treba, ker po njegovem domnevanju se je pridružil Hvalibogovski le zato izletnikom, da na dolgi poti izvoha kaj sumljivvega v teh osamljenih krajih in prouči javno mnenje. Časi so resni; ako Hvalibogovski bistro pazi, ne sme on dremati.

Šel je za svojima spremljevalcema po nam že znani nevljudni stezi, po grobljah ostrega gramoza. Vilar je pravil, kako je bil dvakrat v tem pustem kraju z Jovico, kako je privrkat s steze opazoval Atifa Sarajlijo, ki je nesel najbrž orožje, da ga drugim podtakne. Avditor je vse zabeležil. Opisal je natanko tudi ono prazno jamo v jarku pod planino.

Ko so se na povratni poti v Medvedjem Dolu približali drvarjem, se je polastila šejka razdražena pazljivost. Začel je vohati po tleh, renčati in se ozirati na svojega gospodarja.

"Jih že čuti," je rekel Buzduga.

"Koga?" je vprašal Lisinski.

"Drvarje. Glejte, gospod major, kako fin vonj ima moj šejk, kako loči navadnega človeka od gospoda. Tukaj pa še bolj, ker je zrak poseben čist." Potrepal je psa po glavi. "Oj — da — šejk, že dobro, že dobro — prijateljček, prijateljček," — in pes se je pomiril. Njegov gospodar pa je nadaljeval: "Niti videl ni delavec, pa jih je že čutil. Da sem ga naščuval, našel bi bil med njimi najhujšega razbojnika in ga zgrabil za vrat. Gotovo je med delavci dosti ljudi z omadeževano vestjo."

"Takšnih je povsod dosti, gospod nadporočnik, ker človek greši sedemkrat na dan," se je vmešal Vilar. Na njegovem obrazu se je neprestano svetil ljubezniv nasmeh. Vso pot se je nasmihal, javno od prigojene vpljudnosti, skrivaj pa zato, ker se mu je neumestno zdelo to dolgočasno pregledovanje in zapisovanje. "Verjemite mi, da razbojnikov ni med mojimi drvarji in jih ne bo, ako jih sami ne poženemo v razbojstva. Siromašni ljudje so, veseli, da dobe delo in kaj zaslužijo."

Na glavni so postali in pogledali na drvarska dela. Vilar je avditorju razložil, kako se spravlja les v dolino, govoril je o plačah in o hrani, kako je znižal ceno živilom in sedaj se trudi odpraviti še krivične znamke, ki obtežujejo delavsko gmetno stanje. Iz srea je govoril in major mu je dobrodušno kimal. Vse se mu je zdelo primerno, pravično in umestno, vendar pa je naposled zapisal v beležko: Popularitaetshasher.

Po kosilu, pri katerem je zelo uslužljivo stregel Gajer, so se napotili v Pilič. V hiši, kjer je prebival Mušič z Jovico in Danico, niso našli ničesar, kar je Lisinski zvesto zapisal. Potem so šli h knezu Karavajiču, da bi major in tam pozvedoval. Knez ni vedel nič bistvenega povedati, pohvalil je Jovico kot poštenega človeka, ki je vake otroke naučil čitati in pisati. Vesel je bil, da so nepovabljeni gostje kmalu odšli, dobivši od njega podpis na listino, ki je, v njemu nerazumljivem jeziku, uradno in pravomočno potrdila, ko-

liko se v Piliču in okrožju plača za enodnevno najem dveh tovornih konj.

Točno ob dveh popoldne so se izletniki sešli v Mušičevem hanu. Dame je tlačila utrujenost, vse so želele domov. Obveljal pa je navet moških, da treba v hanu popiti findjan kave, ker kdo se bo vozil v tej vročini, uriceo treba počakati. Vazko se je urno vrtil krog gostov, ter nalival iz konvice, da mu je pot kapal s čela. Danice ni bilo v hanu. Ko je bila zaslila ropotanje vozov na cesti, je stekla k Oskovi in se skrila v mlin.

Izletniki so oživel. Dolgi Mik je vse zabaval, uganjajoč svoje burke in šale. Najbolj se mu je čudil pazljivi Vazko, ki je gledal v njegov obraz kakor v drugo nadstropje gosposke hiše.

Tedaj je neumorni Lisinski zagledal lestvo, ki je bila še od večeraj na koncu hana prislonsjena k podstrešju. Spomnil se je svojega posla. Misel, da večeraj ni pogledal pod streho, mu ni dala miru. Važno je korakal po lestvi in se povzpelo do vhoda v podstrešje.

"Spomnila se je predica kodelje v jutro nedelje. Naposled se pod streho nese svoj nos. Kaj bo neki videl?" je pošepetala Bajičeva mati inženirju, sedečemu poleg nje. Nestrpno je že koprnela po domačem ognjišču.

"Fej vruga, izpod strehe puhti žara, da je straš!" je vzkliknil avditor, stoječ na vrhnih klinih. "In drugega ne vidim nego barbarstvo temo." Prasnil je z vžigalico in posvetil. "Tu ni ničesar — fej!"

"E-e — kaj pa naj bo gori?" je vprašal pl. Merks, ki je rad poudarjal, da je sovražnik nepotrebnih zapisnikov in premnogh uradnih sitnarj.

"To je moja uradna dolžnost, da vse dožnem in konstatiram, in nihče se ne sme vmešavati v moj posel," je pikro odgovoril Lisinski in gromko puhnil skozi nos, da bi odgnal ščegetajoči prah.

"O, prosim, prosim. Ne zamerite, gospod major!" je rekel adjutant ter namežiknil prijatelju Buzdugi, katerega je zaradi njegove odločnosti uvaževal nad vse druge.

Lisinski je prižgal še eno vžigalico in posvetil. "Jasno je kakor beli dan, da je tu vse prazno," je rekel. Čez hip pa je zakričal: "Krdelo podgan se je zbudilo — fej! Tisoč črtov!"

"V zapisnik jih zbaši in zmaši, prijatelj!" se je pošalil Hvalibogovski, ki si je smel marsikaj dovoliti in napram majorju, ker je veljal v garniziji za častnika-zaupnika, ki opravlja prav izjemno in kočljivo službo.

Onega na lestvi je prijateljstva zbadljiva beseda sunila naravnost v srce. Kaj bi ne? Človek se pri takšni vročini ubija po planinah, lazi po gramozu, skalah in lestvah, da bi do nitke posvetil v zamotani slučaj, a gospodje, ki so prišli sem za zabavo, se norčujejo in zbijajo šale ob njegovi vestnosti in marljivosti. Hotel se je obrniti ter pikro in svarilno besedo zabrusiti lahkomišelnim šaljivcem, a zdajci je zahreščalo pod njegovima nogama, zlomil se je klin, na katerem je stal, in avditor je vzmahoma letel na tla. Prestregla sta ga načelnik in Buzduga. "Črt in pekló — moja noga, moja noga!" je zastokal in zahramol pod pristrešje. Nezgoda je nekoliko razburila družbo. Dame so milovale in tolažile avditorja, ki je moral sežuti čevljev in si obvezati krog členka mrzel obkladek.

"Ali so bile podgane tako debele, da se je prestrašil in padel?" je tiho rekel Bajiču na uho Mik ter skrivneč obraz, tako da se je Katica glasno zasmejala. Gospa Ljubica jo je primerno posvarila.

"Hej, dečko," je kliknil Buzduga, stopivši z dvignjeno bikovko k Vazku, "zakaj imaš tako slabo lestvo, da človek na njej ni varen življenja. Zakaj nisi opozoril gospoda?"

"Za nas je lestva dobra. Nisem vedel, da je gospod tako težak," se je glasil enostavni odgovor, na kar je padla bilovka po Vazku. In že je priskočil strašni šejk, da na prvi migljaj pomaga pokoriti sovražnika.

Deček se je vzravnal, iztegnil, povišal za pol pedi, lasje so se mu nasršili, iz oči so mu bliskale iskre srditosti. "Zulumčare!" je siknil, drzno zroč v orožnikov obraz. "Zakaj me tepeš, ki sem nedolžen, kakor sta Pero in Jovica! Tudi tvoje in Atifove strahovlade bo kdaj konec!"

"E-e-e," se je od takšnih revolucionarnih besedah zadržlo v grlu pl. Merksa.

Buzduga je iznova dvignil bikovko, no deček je skočil k gospodinu Franju ter se ga oklenil. Ta ga je za ramo pritiskal k sebi in mirno je izpregovoril, obrujen k orožniku: "Ne — gospod nadporočnik — pomislite — pretepatavti mladotnega otroka — vaša bikovka skeli. Deček je odgovoril po naših šol. Brez vode se ni nihče naučil plavati." To je govoril tako mirno, kakor bi ga prosil na posodo. Ko pa je videl, da je orožnikova bikovka še vedno pripravljena na udarec, se je razburil in precej osorno je nadaljeval: "Menim, da mora neprestano vihtenje bikovke nad nepremišljenim otrokom napraviti najmučnejši vtisk na vso družbo. S takšnimi srestvi nikdar ne pridobimo ljubezni domorodnega prebivalstva."

Neka neubranost se je polastila družbe, nastopilo je nesoglasje. Nekateri so v mislih stali na Vilarjevi strani ter motno zrlji v tla. Le Bajičeva mati se je oglašila ter poklicala dečka k sebi. Ker je ni slišal, ga je prišla za roko in potegnila na svojo stran, češ: v ženskem varstvu se ti ne zgodi nič žalega.

Buzduga je ves zardel, roka z bikovko mu je omahnila. Z razdraženim glasom je rekel: "Ljubezni tega razbojniškega ljudstva ne potrebu-

jem. Z vašo filantropijo ga ne boste pridobili za nas. Pač se vam bodo prilizovali, a izkoriščali vas bodo in se vam smejali za hrbtom."

"Rajši imam, da se mi smejejo, nego da me proklinjajo."

"Gospod inženir, to si prepovedujem, da bi me vi učili, s kakšnimi sredstvi naj držim te razbojnike pod oblastjo."

"Tega ne nameravam, a v moji navzočnosti — ne vem — jaz česa takšnega ne morem videti —"

"Že dobro!" je odmahnil Buzduga. Dvignivši sabljo in bikovko, je rekel: "To sta edina argumenta, ki tukaj se zbuja splošno in pokornost — in pa moj šejk. Pa kaj še?" Potegnil je z desnim kazalcem pod brado krog vratu ter kliknil: "Vislice."

Vilar je molčal. Iz njegovih oči je plamtel izvijajoč ogenj porogljivosti, njegove ustnice so trepetale. Porodila se mu je silna želja, da bi bil že kmalu proč od teh ljudi.

Buzduga je stopal trdih korakov in s sklonjeno glavjo pod pristrešjem gor in dol. Jedva je krotil svoj srd. Zvesti šejk, ki se mu je plazil ob nogah, je dobil za svojo udanost krepko breo. Začutil je ter sedel ob steno, odkoder je pomilovalno zrl na svojega gospodarja. Ta se je hipoma ustavil pred Vilarjem, in izobrazilvi neko resnost in prazničnost na licu, ga je prijel za gumb pri suknjiču, ga pogledal s sovražnim pogledom ter rekel: "Prosim, gospod inženir, za kratek pomenek na samem."

"Prosim, gospod nadporočnik."

In šla sta za han.

"Gospod inženir," je rekel Buzduga, ki je zopet prijel svojega nasprotnika za gumb in se mu ostro zadržal v oči, "gospod inženir, vi imate navado, da se vmešavate v stvari, ki jih ne razumete in vam nič mar niso. Že zadnjič, ko so moji orožniki imeli opravka v tem hanu — se li spominjate? — ste se vtikali v njih službeno poslovanje, in le njih taktu se imate zahvaliti, da so molčali na vašo izzivanja. Da niste rezervni častnik, naznanil bi vas bil pristojnemu sodišču, da vas sodi za vašo netaktnost. A tako sem si mislil: častnika, ki se je udeležil vojske v Bosni, ne ova-diš; pride prilžnost in sam mu zabrusiš v obraz, kar zasluži." Buzduga je obmolknil in se oddahnil.

Vilar, ki ga je dosle poslušal odprtih ust, se je zdajci spomnil, da orožniški nadporočnik, držeč ga za gumb, ravna z njim nespodobno in žaljivo. Mojster prime tako svojega vajenca za gumb, ga pokara in naposled zlasa. "Kaj hočete?" je vzpihnil ter odtrgal orožniško pest od svojega gumba. "Vi pokličete lahko svojega orožnika k raportu, a jaz nisem količkaj odvisen od vas."

"Povedati vam hočem samo to, da ste v pozni filantropa podoben stari babi. Zato sem vas pozval sem."

"Zdaj vem, kaj hočete in s čim se bo vršila poravnava. Vi podlee, vi nečistnik!" se je razpall Vilar, čuteč neko lahkoto na duši ob odkritih besedah. Prijel je za revolver. "Odrstnite svoje pasjo mrho, da se izenačijo najine fizične sile! Z duševnimi ostanete itak vedno globoko pod menoj. Precej na tem mestu dobite odgovor za svoje ničemnosti. Zadosti zla ste že prizadeli tukajšnjemu ubogemu ljudstvu."

"O-o-o — tudi za to očitanje bi vas lahko pognal pred sodišče. Uradna oseba sem in za svoje poslovanje sem odgovoren višjim gospodom, nego ste vi, gospodine Franjo! Šejk ostane pri meni. Pravilni odgovor dobite v Tuzli. Kdaj pridete tja?"

"Jutri popoldne."

"Dobro. Adieu!"

Buzduga je zavil krog hana in stopil na pot. Njegova vnanost ni nič kazala zlosti, ki mu je pred hipom trgala srce. Znebil se je burje v prsih, vse se je poleglo. Odbilo se je prvo dejanje važnega dela, drugo odloči orožje. Gledal je pred groznimi hajduki smrti v oči, kaj bi se bal mehužnega gospodina Franja. Z lokavim smehljajem krog ust se je pridružil izletnikom.

Vilar je postal za hanom, da se pomiri. Zbe-ganost in razdraženost je ležala na njegovem obrazu. Ni ga mogel tako hitro spraviti v red in prilagoditi družbi, kakor je to umel Buzduga. Trpke misli so se mu podile po glavi. "Morda se izteče vse to bolj smešno nego žalostno; tako se konča večina dvobojev; vsekakor pa vznemirja človeka. Hvala usodi, da sem se naučil streljati in da umem sukati sabljo. Mene ne morete strahovati!" Tako se je tolažil. Obrisal si je pot s čela ter se vrnil k družbi naravnost po tisti poti, po kateri je šel od nje. Ves resen je bil videti, ko se ji je pridružil.

V družbi so dobro vedeli, da se je odigrala za hanom prva epizoda takozvane častne afere. Gospo Etelko je izpreletela zona, ko je videla, da se ljubimec sam vrača izza hana. Bajičeva mati je v mislih pomilovala Vilarja in Danico, Ljubica in Katica sta zvedavo in z občudovanjem zrlji na oba nasprotnika, ker moški, ki se namerava dvo-bojevati, pri plitvih damah mnogo pridobi na ugledu. Moški so ostali ravnodušni, molčali so, kakor bi se nahajali v cerkvi; pri pojavu takšnih nasprotij so smatrali priziv na orožje za edino mogoče izhodišče. Nasprotnika sta sklenila nekaj, kar odobravajo, namreč: na viteški način izbršeta žalitve, pa bo vse dobro.

Tuzlanci so začeli plačevati kavo in se poslavljali z Vilarjem. Zahvaljevali so ga za gostoljubni sprejem. Odklanjal je zahvalo z izgovorom, da so itak vse prinesli s seboj in je bil on njihov gost; sicer je pa sedaj gospod gozdar edini gospodar pod Konj-planino in na njej. Vljudno je segel v roke na vse strani.

"Precej nas morate posetiti, ko pridete v Tuzlo," je prosila Bajičeva mati.

"Precej, ko mi bo mogoče," je odgovoril nračno ter poljubil gospejno roko. Bajiča je na-

prosil, naj mu naroči za jutri popoldne sobo pri Agularju.

Vsi so kazali utrujenost in čemernost, z vseh obrazov se je kazala nezadovoljnost z izletom. L. Bierkopf se je zadovoljno režal v brado: igra mu je šla po sreči in zdaj dobi še inženir svojo pošteno lekcijo. Kajpada se Buzduga z Vilarjem ni ni poslovil: sedel je na konja, in ne mineč se za družbo, je počasi odjahal.

31.

Izletniki so se odpravili. Bierkopf je sedel na voz k Samojlovki. Oni na konjih so oddirjali za Buzdugo. Kmalu so začeli izletniki na vozec-kimati z glavami in dremati, jezdeci so molčali. Trudna in potrta se je pomikala družba napre-kakor vojska po izgubljeni bitki. V hanu od Spreči so poduškali, da izroče Etelko soprog-poravnava račun za živila in se okrepe. Samoj-ljim je v zeleni lopi za hišo pripravil mrlo ž-zino. Še preden so sedli za mizo, sta namignila Buzduga in Mik gospodarju. češ: idi, dobrotin- v kamrici na kratek pomenek! Samojlo je slišal, toda v kamrici se je čemeril, rotil pri patriarhu in prerokih, izgovarjal s slabimi časi in nikakr ni bil voljan dati. Privlekel je na dan črno knjigo, kamor je zapisaval svoje dolžnike, pokazal vsakemu gospodu vrsto njegovih dolžnih postakov; naposled je zaprl knjigo, zamahal z rokami ter vzkliknil: "Ni mogoče, Bog mi je priča, ni mogoče!"

Tedaj je tiho vstopila Etelka, ki je predurmi poslušala ves pomenek. Potegnila je svojega moža za roka in rekla: "Sami, le daj, bodi tako nezaupljiv! Na takšne gospode se sme vedno zanašati. Kako so prijazni in vljudni menoj, pa naj bo na Konj-planini ali v mestu. To je tudi za tebe častno. Kavalerji so — to rečem jaz. In veš kaj? Gospod nadporočnik Buzduga zaveže jezik tistemu ošabnemu gospodinu Franju pod Konj-planino, ki naju hudo obrati kar za par stotakov na mesec, zaveže te, ko, da ne bo več šuntal drvarjev proti najini živilom. Nesramni fantalin! Kako neotesano je vedel pred gosti, ki so ga tako mnogoštevilno počastili s posotom. Kako predrzno se je zavzel za tistega ušivega dečka in za tisto garjavo pu-co bi skočil v ogenj! Gospod nadporočnik, pr-kazite mu na viteški način, kako se plačuje huj-kanje v Bosni! Nič ne škodi, če mu odbije nos, vsaj ne bo več vohal po najinih shrambah."

"Kaj brbljaš tukaj, Etel-leben? Kdo te v-klicaj? Idi in poglej, če je na mizi vse v red-u, ji je prestrigel besedo sprog, videč, da se ča-snika mrko muzata."

"Sami-leben, posodi, gospodoma, za kar pro-sita, na častno besedo posodi! Častniki imajo vojaštvo v rokah; da ni vojaštva, bi naju ubi-Bošnjaki. To pomisli in daj!"

Etelka je zapustila sobo, Samojlo je pom-silil in dal. Našel je vsakemu 250 gld., ter p-jel od vsakega pobotnico za 300 gld. Potem je naredil kratko propoved o slabih časih, o križ- in težavah, o svojem poštenju in kako se zad- volji z vsako pogodbo, da pa ne bo mogel vse pomagati, ako se ne obrne na bolje in kako vsa-pametni človek lahko izprevidi, da treba pr-takšnem občutnem dolgu zvišati mesečne razbr-menilne zneske i. t. d.

"Kaj si je izmislil inženir Vilar! Ste li ša-šali, očka Blaustift? Izdatno hoče zanižati vaš dohodke," je rekel pl. Pester, ko so izletniki se-sedeli za mizo.

"Oh, gospod načelnik, ali bi bilo kaj takš- nega mogoče? Gospod gozdar me je strašil sp-otoma," je viknila gospa Etelka.

"I kaj pa je?" je v strahu vprašal Samojlo.

"Sam sem se čudil, ko sem v njegovem p-ročilu na deželno ylado čital njegov predlog. N-svetuje, naj se odpravijo znamke, delavci n- dobivajo polno plačo v denarju in naj si kú-p-jejo svoje potrebščine, kjer hočejo. To bi v- običutno oškodovalo — sem si mislil."

"Kaj — gospod načelnik!" je vzkpiel Sa-mojlo ves rdeč v obraz in zadihajoč se od napo- ne misli. "Vsa Konj-planina bo prej splavala-po Oskovi in Sprāči, preden se posreči gospo-d inženirju odpraviti znamke. Saj stoji v mojem kontraktu in od tam jih ne izrine ne inženir, ne-deželna vlada."

"Vse je mogoče. Kakršen bo novi gospo-d načelnik; od njega je mnogo odvisno," je p-strašil Bierkopf, ki se pri znakmah ni udeleževal dobička.

"Od novega gospoda načelnika!" je vzklik-nila Etelka, ker iznenadil jo je gozdarjev namig. "Ako bo imel pičico pametnega razsodka v sebi, bo precej izprevidel, da ni mogoče, ni mogoče-Moj Bog — z znakmami stojiva in padeva s Sa-mojlom."

Gostje so še nekaj časa dražili razjarjenega Samojla z znakmami, potem je Mik, izvajoč svoje burke, naredil konec temu pogovoru. Kmalu pa je moral poročnik spoznati, da njegove šale izmučenim izletnikom ne gredo nič prav do srea. Malodušno je utihnil. Po enournem odmoru se je tuzlanska gospoda odpravila na pot.

Po odhodu izletnikov je posedel Bierkopf pri Samojlovičih v lopi.

"Etel-leben," je rekel Samojlo ves v skrbeh, "vse se mi zdi, da tuzlanska gospoda na povrat-ku ni tako razposajena, kakor je bila večer- Vse kaže, da se je moralo zgoditi nekaj neprijet- nega. Utrujenost sama že ni povzročila teh kisljih obrazov."

"Oh — kaj utrujenost! Dvobojevala se bo- sta, dvobojevala — to vem za gotovo. Takšen gospod, kakor je nadporočnik Buzduga, ne od- jenja prej, dokler ni zaznamoval svojega na- sprotnika za vse večne čase. Kaj — gospod gozdar?"

—(Nadaljevanje.)—

ADVERTISEMENT

Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 24. februara 1908 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORSEK, Box 179, Radley, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245., Mulberry, Kans.
Zapiskar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdey, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

WILLIAM HROMEK, Box 65, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMANN, Box 514, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 45 leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagoveliže pošiljati, gl. tajnika.
Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

FATA MORGANA.

Zadnjem času so pisali po avstrijskih pa tudi po drugih časopisih o pojavih v ozračju. Ljudje opazovali sredi na domačih tleh ob horizontu čudovite svetlobe; morje se proži pred začudenega opazovalca, po mesece, zavrtje se gibljejo barke in mogoče v gibanju se kažejo polje se prikaže najmirnejše kmetijske idile, včasih begajo po obzorju, bojne vojske se vijejo proti sovražniku, tosto sto garjavo naravno je razgreta ljudska domišljija in nenavadne prirodne pojave. Popolnoma naravno je, da se v zgodovini pojavljajo v marsikak neuk opazovalec strahom gledal v njih tajnina "nadnaravna znamenja."

Časih seveda se tudi združita prvi in drugi optični pojav, ali pa postaneta še bolj zamotana s tem, da so zračne plasti tudi na desno in levo različno goste in da se tudi od tam pojavi stranska fata morgana ali zrcaljenje.

LEPE BESEDE.

Splošno je znano, da je postala draginja v Avstriji naravnost moreča. Zdaj se je zgenila vlada in je izdala sledeči razglas:

"Priznati se morja, da so se v sedanjem vojnem času stroški za proizvodnjo in za nabavo blaga povišali in da se povišanju cen ni bilo mogoče izogniti. Trpeti se pa ne more več nepošteno navijanje cen zato, ker tu in tam začasno prične kakega blaga primanjkovati. V rednih razmerah določene cene vpraševanje po blagu in ponudba o prodaji, zdaj se pa že iz višjih državnih koristi brez-pogojno ne sme trpeti, da proizvajalec zadržuje toliko časa blago, dokler ne doseže nečuvnih dobičkov, kakršnih ni bil v rednih časih nikdar dosegel."

Trpeti se tudi ne sme, da bi kupci svoje cene dvigavali zato, da drug drugemu iztrgajo blago, kakor tudi prodajalec, in da končno kupci na drobno s popolno neprimerno visokimi cenami draže blago in da mora zato komu sument v svoji sili plačati nečuvne cene ali pa opustiti nakup za življenje najpotrebnejših stvari.

Nasproti tem nezdravim pojavom je nujno potrebno, da se dobi merilo za presojo določanja cen. Večinoma se bodo morali skrbno in stvarno presoditi lastni stroški, in se bodo smatrali za postaven temelj cen.

Paziti se mora na to, da se glede na cene v sosednih pokrajinah in večkrat tudi v istem upravnem deželnem okrožju presojajo z istim merilom in da se morebiti v kakem kraju nič ne nastopi, ali pa milo, v drugem pa zopet pretirano ostro, vsled česar se ponudbe blaga s kakega trga popolnoma odtegnje drugam."

To so besede. Ampak če bodo tudi kaj zalegle, je drugo, veliko vprašanje.

Malo naseljencev.

Po poročilu zveznega delavskega departamenta je prišlo meseca junija t. l. v Združene države le 28,949 oseb. Meseca maja je znašalo število prišlih 32,363 oseb, aprila 31,765 in marca 26,335; junija je bilo razbrati, da znašajo letni dohodki te klerikalne organizacije 8.351.52 dol., izdatki pa 1.766.01 dol.

Položaj v Tripolitani.

Libija dela Italiji vedno večje težave. Iz Lugane v Švici poročajo, da smejo italijanski listi od 26. julija dalje priznavati, da je položaj v Libiji obupen. Vsa kolonija od obrežnih mest je izgubljena. "Il Giornale" v Palermu poroča, da se prebivalstvo iz Tripolisa odpelje v Italijo in tamkajšnji konzul naznanja, da kdor ostane tam, ostane na svojo nevarnost. Kakor se poroča iz Carigrada, so ubili bojevniki "svete vojne" že 3000 Italijanov.

Kako odirajo na Kranjskem.

V ljubljanskem "Slovenskem Narodu" čitamo o oduštvu z živil: Splošno bi se mislilo, da bo vojna, ki jo bide sedaj Avstrija, povzdignila moralno in nesebičnost vseh slojev, posebno pa onih, ki jim ni treba tvegati svojega življenja na bojišču. Toda dogaja se pri gotovih ljudeh ravno nasprotno. Splošno se je namreč razširilo navijanje cen najpotrebnejšim stvarjem, predvsem živilom, ki ga smemo imenovati že oduštvu.

Tako navijanje cen se pojavlja skoro na vseh poljih, in sicer pri producentih, kakor tudi v trgovini. Splošno pomanjkanje blaga pospešuje to navijanje. Pojavilo pa se je celo tudi pri blagu, ki ga je preobilo, tako n. pr. pri nas pri krompirju in sladkorju.

Kot splošno sredstvo, prepričati oduštvu, so že kmalu po izbruhu vojne smatrali določevanje maksimalnih cen. Toda glavna napaka pri tem je bila, da so se maksimalne cene navadno preporno določile, ko sta se oduštvu in špekulacija že preveč vgnezdila ter raztegnila svoje polipske roke.

Poseglo je vmes zakonodajstvo. Izdelale so se ostre odredbe proti dražilcem živil. In marsikaterega takega nečloveškega oderuha je seveda zadelo zaslužena, morda celo preizka kazen.

Posebno ostro se je postopalo proti onim osebam, ki so zadržavale in kopičile blago. Paragraf 8. št. 2. ces. naredb, drž. zak. št. 194. 1914., pravi:

"Kdor razširja neretična proročila ali vzbujlja kak drug pomečilo, da bi povzročil draginjo neobhodno potrebnih reči, zagreši pregrešek. Ravno tako tudi vsak, kdor kupi neobhodno potrebne stvari ali utesnuje trgovino."

Dal se je tudi pri nas na Kranjskem razveljavilo oduštvu, je pač dobro znano. Vsaj se je po nekaterih krajih kar javno agitiralo za podraževanje najpotrebnejših živil. In nekateri producenti so zadržali toliko blaga, da se jim je končno prav pošteno pokvarilo. In tako vidimo, da v marsikaterega kraju, v marsikateri vasi ginejo pod zemljo živila, s katerimi bi se nasitilo mnogo lačnih želodcev.

Ljubljansko deželno sodišče je v tem oziru spoznalo in tudi kolikor je bilo v njegovi moči, izvršilo svojo nalogo. Kaznovalo je po prej omenjenih določbah celo vrsto producentov, prekupovalcev in trgovcev in jim naložilo zelo stroge zaporne in denarne kazni.

Radi prekupovanja krompirja je bilo doslej kaznovanih 8 večjih prekupcev. Deželno sodišče jim je

Zakonodajstvo pač ni prava beseda tam, kjer ni nobenega zbora za izdelavanje zakonov, ampak izdaje enostavno vlada "ce-sarske naredb." Avstrija je edina izmed vojskajočih se držav, v kateri ni bil od začetka vojne sklican ne državni ne kateri izmed deželnih zborov. — Celo na Ruskem sklicujejo duma. Ta politična sramota je značilna za Avstrijo.

KATOLIČANI NE POTREBUJEJO DNEVNKA.

Zadnji mesec je imela "American Federation of Catholic Societies" svoj štirinajsti letni zbor v Toledo. Udeležilo se ga je 2000 delegatov, duhovnikov in drugih delegatov. Za predsednika je bil zopet izvoljen John Whaley iz New Yorka. Iz finančnega poročila je bilo razbrati, da znašajo letni dohodki te klerikalne organizacije 8.351.52 dol., izdatki pa 1.766.01 dol.

Razprave tega zbora se res ne morejo smatrati za pomembne. Na vseh katoliških shodih se slišijo leto za letom enake fraze. Netajkar je utemeljeno v preteklosti in z duhom srednjega veka, res ne more porajati novih idej.

Zanimivo je bilo to, da se na zboru razpravljalo tudi o ustanovitvi posebnega katoliškega dnevnika in da je škof James McFaul nastopil proti temu načrtu, o katerem se je že prej mnogo govorilo in pisalo. McFaul je dejal, da so časopisi dandanašnji le kupčijska podjet-

naložilo kazni od enega tedna do 14 dni zopora in razen tega še denarno globo od 200 do 500 kron. Vse te razsodbe se niso pravokrepne, ker se je državno pravništvo pritožilo zaradi nizke kazni, obdolženci pa so vložili ničnostne pritožbe. V dveh milejših slučajih je pa kazen treh dni zopora in sicer: Neži V. iz Voklega in pa prekupeu Antonu T. iz Voglja vsled vzklica državnega pravništva zvišalo višje deželno sodišče na 14 dni, oziroma na tri tedne ostrega, s postom poostre-nega zopora.

Zaradi prekupovanja živine sta bila kaznovana dva gorenska živilska trgovca. Izvrševala sta to obrt v še precej ponižni meri in jima je sodišče prisodilo le po 3 dni zopora in pa enemu, Matežu D. iz Zaprevojlj pri Kranju, 300 kron, drugemu, Janezu P. iz Spodnje Besnice, 250 kron globe.

Mesarjev je bilo doslej primeroma še malo kaznovanih — kakih pet, ker so večinoma dokazali, da so bile visokim cenam mesa krive pretirane cene živine, ki se je podražila od pričetka vojne pa do poslednjega časa kar za 250 odstotov. Zdaj so uvedli maksimalne cene, ki pa brez pravice rekviriranja ne bodo imele zaželjenega uspeha.

Kakor izvemo, se bo proti prekupovalcem živine vršilo v kratkem pred deželnim sodiščem še več razprav. V kratkem se bo vršila obravnava proti J. P. in štiri njegovim pomagačem, ki so obdolženi prekupovanja v velikem obsegu.

Poročali smo že o tem, da je ljubljansko sodišče občutno kaznovalo pet kmečkih posestnikov ljubljanske okolice ter jim naložilo kazni od petih dni, 20 do 40 kron globe ter izreklo zapad predragih drv, ki jih je bil zasegel ljubljanski mestni magistrat. Po par. 9. navedene cesarske naredb se namreč lahko v sodbi izreče, "da je storilčeva zaloga zapadla v prid državi, ki ima zapadla zaloge uporabiti za preskrbovanje prebivalstva."

Želeli bi bilo, da bi sodišča to določbo uporabljala pri vsaki možni priliki. Na ljubljanskem trgu so se v poslednjem času zelo drago prodajale rečine. Več branjev je bilo pred okr. sodiščem oproščenih, ker so se izgovarjale, da so same blago tako drago kupile, vsled česar ga ne morejo ceneje prodajati. Javni obtožitelj je v vseh teh slučajih vložil vzkli in se bo torej razprava ponovila pred deželnim sodiščem.

Pšenice so imeli kmetje na Gorenjskem, pa tudi v litjskem okraju še do poslednjega časa mnogo v zalogi. Dobiti je pa ni bilo od njih, če jim niso ponudili za mernik najmanj 20 kron, to je za sto kilogramov kar 80 do 100 kron. Okrajna sodišča so te tiče, ki jih je bilo največ v litjskem okraju, obsojala na denarne globo od 50 do 120 kron.

Mlinar in molar, ki sta kupila pšenice po 1 K kilogram, sta seveda prodajala pšenično moko, ki ni bila najboljša vrste, popolnoma mirno po 2 kroni. Zaradi tega draženja je dobil n. pr. mli-

ja, položaj katoličanov v Zedinjenih državah je pa v sedanjem času tak, da sploh ne potrebujejo takega podjetja. Škof McFaul že ve, kaj hoče. Da so časopisni trgovskega podjetja — to velja namreč za kapitalistične liste — ne bi katoliške matere cerkve prav nič žensiralo, kajti dobre, to se pravi dobičkosne kupčije še nikdar ni odklanjala. Če lahko delajo katoliški menihi čokolado in žganje, pač ne bi bilo razumeti, iz kakšnih razlogov bi odklanjali katoličanstvo druge kupčije.

Toda McFaul ima prav. V sedanjih razmerah klerikalci ne potrebujejo časopisa, ki ima na čelu katoliški znak. Tako kakor je, je zanje prav dobro. Saj jim služi vse "neodvisno" časopisje, ki piše za denar tako, kakor se zahteva.

Prav na ta način se je katoliški klerikalizem v Zedinjenih državah tako razvil, da se nima kaj pritoževati. Katoliška reklama v listu, ki je navidezno nekatoliški, še več zaleže kakor v svojem, katera bi nekatoličani odklanjali

nar Jože O. iz Duplice 150 kron globe, oziroma 15 dni zopora. Ker je dražila moko, ako prav je bila še enkrat kaznovana, se je obsojala M. L. v Lodžu zaradi pregreška draženja na 5 dni poostre-nega zopora ter na 100 kron globe. Ta sodba pa še ni pravokrepna, ker sta se obe stranki pritožili.

Ponekodi imajo kmečki posestniki navado, da prinašajo moko skrivoma tudi na trg in jo tam prodajajo na liter (dva litra moke približno en kilogram) po 80 v do 1 krone. Pred kratkim je okr. sodišče v Kranju kaznovalo deset kmetov iz Zg. Bernikov, eno iz Šmartna pri Cerkljah, eno iz Hrastja in mlinarja Matijo K. iz Predoselj, ki so tržili po tej metodi.

Dočim je okr. sodišče naložilo tem krivcem mile kazni, 24-urni zapor ali pa po 20 K globe, se jim je kazni pri deželnem sodišču zvišala povprek na tri dni zopora in do 30 kron globe.

Tudi koruzna moka, ki je prej nihče ni hotel jesti, se je prodajala po 90 v in po 1 krono kilogram. Radi takega draženja je bila obsojana Helena R. iz Seničnega pri Trziču, ki jo je obsojilo okr. sodišče v Trziču, na 80 kron globe, pri deželnem sodišču na 120 kron globe, odnosno 12 dni zopora.

Razentega je bilo v Ljubljani in na deželi kaznovanih kakih deset dražilcev petroleja, ker so prodajali petrolej mesto po običajni ceni 64 v, kar po 80 do 90 v liter.

Kmalu po pričetku vojne je povsod na Kranjskem, posebno pa na Notranjskem pričelo baje primanjkovati sladkorja. To priliko so nekateri porabili ter neverjetno poskočili s cenami. Neki trgovec je prodajal sladkor po 1K 90 v kg. Dobil je tri dni zopora in 50 kron globe. Deželno sodišče pa mu je kazni zaokrožilo na pet dni zopora in 80 K globe.

Okrajno sodišče v Il. Bistrici je kaznovalo 10 takih trgovcev, med njimi tudi konsumno društvo v Ilirski Bistrici, in jim poleg običajnih denarnih glob zaselo tudi zaloge sladkorja, v enem slučaju kar 552 kg.

O nadaljnjih slučajih bomo še poročali. Pripomnimo le to, da je bilo do zdaj v okolišu ljubljanskega deželnega sodišča kaznovanih okoli 140 dražilcev živil in navijalec cen. Prisojence jim kazni so gotovo pravične in so jih krivci tudi zaslužili. Gotovo bodo moralno precej vplivale. Toda prevelikih nad ne smemo imeti. Predsem je treba prijeti eno velike gospode, ki jim donša tako draženje kar milijone. Normalnih cen pa, kakor v mirnih časih, ne bomo dosegli. Mezde so visoke, tudi vozarina se je podražila, nekateri blaga primanjkuje, kajti večinoma se k nam ne uvažava več. Mnogo ne bosta pomagala tudi ne dva postna dneva. Sicer je res, da ne škoduje, če živimo v vojni nekoliko bolj vegetarično, toda tudi vegetarična hrana je dandanes tako draga, da si je srednji sloji, kaj še le nižji sloji, sploh ne morejo privoščiti v tisti meri, kakor to zahteva normalen razvoj človeškega telesa.

katoličani pa ga ne bi dosti kupovali, ker ni čitanje njih glavna navada. Toda razmere se izpreminjajo. Če ima škof McFaul danes prav, pride čas, ko ne bo več imel prav, in tedaj postane vprašanje katoliškega dnevnika aktualno. Takrat postane boj med klerikalnim mračnjastvom in svobodno mislijo menda tudi v Ameriki resen.

Na mehiški meji.

Iz Brownsville, Texas, poročajo: Okrajni uradniki so dobili zanesljive poročilo, da je četa oroženih Američanov, med njimi uradnikov, pobilo 47 mehiških banditov, ki so se dne 8. avgusta udeležili napada na reč Narías. Zalotili so jih 65 milj severno od Brownsville. Okrog 15 banditov se še potika po lesu.

Sveti sinod na Ruskem je ukazal tri poste za zmago ruskega orožja.

Ali misli sveti sinod, da pošlje potem ljubi Bog Nikolajeviču kanonov in muni-cije?

Stranka

ČLANOM J. S. Z!

Član, ki zapusti kraj ali želi prestopiti v istem kraju v drug klub, mora to naznaniti na klubovi seji in poskrbeti, da mu klubov tajnik izpolni na zadnji strani članske knjižice "transfer record."

V tem slučaju mora poravnati tudi vse tekoče prispevke vstevši mesec, ko prestopi.

To je potrebno radi točnejše kontrole nad člani.

TAJNIŠTVO J. S. Z.

Chicago, Ill. Vse člane Jugosl. soc. kl. št. 1 vabim vljudno, da se udeležijo prihodnje mesečne seje, ki bo v navadnih prostorih — vokal 26. ulice in Avers Ave. — tretji petek. Na dnevnem redu so važne zadeve, volitve i. t. d., zaradi česar je želeli, da bi bili vsi člani navzoči. Filip Godina, tajnik.

Pittsburg-Dunkirk, Kans.

Pozor sodrugi in sodružice! Na zadnji redni seji kluba št. 133, J. S. Z. v Dunkirk, Kans., dne 22. avgusta smo sklenili, da bo prihodnja klubova seja dne 26. septembra t. l. v John Markovičevi dvorani. To velja za nedoločen čas.

Delavci v bližini prihodnjega zborovanja! Nudi se vam lepa prilika, da se nam pridružite in da skupaj delujemo za boljše bodočnost delavstva. Kapitalisti so močni in združeni; zakaj se ne bi združili mi, da bi postali močni in mogli zahtevati svoje pravice, katere nam je vzel kapitalizem?

Na konferenci klubov J. S. Z., ki se je vršila dne 15. avgusta, je bilo napačno poročano o klubu št. 133, da vlada preveč absolutizma pri klubu. To se ne vjema z resnico. Klub izpolnjuje vedno svojo nalogo in člani vrše svoje dolžnosti. Če se pa stvar preveč kritizira, pa včasni ni prav. Vsak naj stori, kar more, več se pa ne zahteva.

Pozdrav vsem zavednim sodrugom! Anton Tomšič, tajnik.

FOND ZA STRANKINO KAMPANJO 1916.

- Dali so klubi do 31 avg. 1915:
St. 9, Milwaukee, Wis. ... \$2.00
" 53, Gary, Ind. 3.00
" 99, McKeesport, Pa. 2.00
" 161, Detroit, Mich. 5.00
" 137, Kenosha, Wis. 2.00
" 71, Cleveland, O. 2.00
" 90, Primrose, Pa. 2.00
" 14 14, St. Louis, Mo. ... 3.00
" 144, Fitz Henry, Pa. ... 2.00
" 108, Cambria, Wyo. ... 3.00
" 11, Kenosha, Wis. 2.00
" 77, McKees Rocks, Pa. 2.00
" 91, Stone City, Pa. 5.00
" 155, Reading, Pa. 2.00
" 86, Akron, O. 2.00
" 100, Ellsworth, Pa. 4.05
" 92, Ziegler, Ill. 2.00
" 31, Mineral, Kans. 2.00
" 147, Barbeton, O. 2.01
" 104, Woodlawn, Pa. ... 2.00
" 12, E. Pittsburgh, Pa. ... 2.00
" 26, Neffs, O. 2.00
" 18, Youngstown, O. 2.00
" 140, Hartford, Ark. ... 2.00
" 59, New Brighton, Pa. 2.00
" 154, Sesser, Ill. 2.00

Oddano tajniku skupne stranke ... \$63.06

LISTU V PODORO.

Jugoslovan. soc. klub. št. 134, Klein, Mont. \$5.00; Jugosl. socialistični klub, št. 82, Carona, Kans. \$2.00; Frank Gaene 25c, Joseph Povha 25c, Mary Lavrin 10c. Vsi v Fort Smith, Ark. — Gr. Hreščak 25c, A. Hreščak 25c, J. Bombach 25c, M. Bajt 5c, J. Znidaršič 10c, J. Urbas 10c, Fr. Klinar 10c, Fr. Likar 10c, Ig. Pečjak 10c, Vsi v Johnstown, Pa. — Matt Tušek 50c, Jack Bergant 50c. Oba v Piney Fork, O. — Math Praznik, Detroit, Mich. 50c. — Skupaj \$10.80. Zadnji izkaz \$507.05. Vsega do danes \$517.85.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Cenjenim dopisnikom: Kar imamo še dopisov, pridite, kakor in kolikor bo prostor dopuščal. Sodrugi sami lahko vidijo, da storimo, kar je mogoče; na osem strani jih pa ne moremo spraviti dvanaest.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicagu, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglasi po dogovoru. Pri spremembi bivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je pošiljati predsedniku družbe

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS

DENARJA! DENARJA!

Imajo li Zedinjene države od evropske vojne škodo ali korist?

To vprašanje mislimo popolnoma materialistično; kajti če bi ga hoteli prematrati z etičnega stališča, bi neizogibno prišli do zaključka, da škoduje vojna vsemu svetu.

Z materialne strani je stvar nekoliko bolj komplicirana. Resnica je, da se delajo v Ameriki velikanske kupčije, da prihaja v Zedinjene države ogromno denarja, da je že vsa Evropa zadolžena v Ameriki, da je dolarjev vrednost večja od vsakega denarja. Tudi vrednost angleškega funta šterlingov pada tako, da že nastaja strah, da ne bo mogla Anglija več kupovati v Ameriki, ker ji razveljavljene njene denarne vrednosti silno podražuje vsak nakup.

Na prvi pogled je evropska vojna za Ameriko pravi božji blagoslov.

Toda v Washingtonu so slabe volje. Zvezni obračuni kažejo, da bo v vladnem gospodarstvu prav znaten deficit. In oficijelni matematičari si belijo glave, kako ga bodo pokrili. Vzrok seveda ni težko najti. Uvoz v Zedinjene države iz bojujočih se dežel je še vedno silno oviran, in vlada ne dobiva carin, katerih je bila vajena v normalnih časih. Razum tega so pa tudi dohodki notranjih davkov padli. Skoraj na dlani je, da se te razmere ne bodo zboljšale, dokler se ne konča vojna, in doslej pač ni nobenega znamenja, da se to kmalu zgodi. Pa tudi kadar bo sklenjen mir, ni pričakovati, da nastane hitro preobrat, zakaj izmučene evropske države bodo dolgo imele druge skrbi, kakor s svojim izvozom skrbeti za višje dohodke strica Sama. Tudi trgovske vezi, ki so prekinjene leto, dve ali tri, se ne obnovne v enem dnevu.

Carinski dohodki so lani padli ž v prvih mesecih vojne. Takrat je kongres, da se pokrije izguba, sklenil takozvani vojni davek. To je veljalo le za provizoričen ukrep, in mislili so, da letos že odpade. Sedaj je jasno, da ni o tem niti sanjati. Skoraj gotovo je, da bo vlada celo predlagala zvišanje, katero bo kongres pod pritiskom razmer najbrže tudi dovolil.

Ali v Washingtonu so prepričani, da s tem ne bodo izhajali. Deficit je prevelik — brez obzira na to, da bo tudi militarizem neizprosno predlagal višje račune. Iz zveznega kapitola že prihajajo vesti, da se je Wilson "spreobrnil" in da priznava potrebo po višane deželne obrambe. Četudi zagovarja predsednik zmernost, je vendar po vseh tradicijah gospoda militarizma znano, da je njegov žep brez dna in njegove najzmernejše zahteve pomenijo ogromna bremena za ljudstvo.

Odkod bodo vzeli denar?

Leta 1916. bi moral odpasti davek na sladkor. Sedaj že zagotavljajo, da ne more biti govora o tem. Že prej, zlasti pa odkar je vojna, se je hvalila velika hranilna vrednost sladkorja, in trdili so, da bi se sladkor moral smatra-

ti za pravo ljudsko hranilno sredstvo.

Veliko resnice je v tem. Ali iz tega bi bilo treba izvajati, da bi moral biti sladkor tudi po ceni. Najmanj bi imela država pravice, da ga podražuje; kajti država in vlada morata — kajnoda — skrbeti za ljudsko blaginjo. Toda finančni tajnik pravi, da prinaša davek na sladkor petdeset milijonov dolarjev na leto in da ne more te svote v sedanjih razmrah na noben način pogrešati. Torej ne pride ljudstvo do cenene sladkorja.

Zvezni finančniki uvažujejo tudi vprašanje dohodnine. Pravijo, da jo bo treba povišati. Temu se načeloma nič ne bi upirali. Ako se primerja, koliko plačujejo od svojih dohodkov ameriški delavci, koliko pa Rockefeller, tedaj se že lahko pravi, da so bremena v tej svobodni deželi precej krivično razdeljena.

Toda kar je slišati o vladnih namelih, kaže drugo sliko. Ba je hočejo dohodninski davek razširiti navzdol. To pa je čisto druga reč, kateri se je treba odločno upreti.

Vojna je imela v Ameriki posledice, ki ne pomenijo za bogatino nič, za siromašno ljudstvo pa mnogo. Beseda o cenemem življenju v Ameriki je postala prava ironija, skoraj ga ni za življenje potrebnega predmeta, ki se ne bi bil podražil; cene živeža, stanovanja i. t. d. so postale za delavsko ljudstvo pravi problemi.

To pomeni, da imajo dohodki delavstva manjšo vrednost, nego so jo imeli v prejšnjih časih. Stroke, ki so si priborile kakšno zboljšanje, ga ne čutijo, ker je diferenca v izdatkih večja kakor difference v dohodkih. Kdor ni dosegel nobenega povišanja plače, je pa obsojen na slabše življenje kakor prej!

Dohodke, ki so izgubili svojo vrednost, obdačiti, ali pa davke nanje povišati, je pa absolutno krivično in mora imeti znižanje življenjskega načina za posledico, ter je protikulturno.

Ne verjamemo pa, da bo tako mislila vlada in kongres. Zato se nam zdi, da žuga delavskemu ljudstvu res atentat na njegovo žepo, in če se ga ne bo moglo samo ubraniti, ga ne bo nihče preprečil. Če bi delavstvo hotelo, bi bilo lahko dovolj močno, da bi se ubranilo. Ali brez organizacije in solidarnosti ni te moči.

Bo li delavstvo hotelo?

POLITIKANTOVSKJE FANTAZIJE.

Madjarski grof Julius Andrássy je imel očeta, ki je bil slaven. Zato misli, da je tudi on velik državnik, pa daje visokopolitične svete tistim, ki ga kaj vprašajo, in tistim, ki se ne zmenijo za njegovo modrost. Tako je napisal v dunajski Neue Freie Presse članek o odošnjah Avstro-Ogrske napram Balkanu. Andrássy pravi, da bo treba revidirati avstrijsko albansko politiko. Albanci so se izkazali kot jako nezanesljiv element, kateremu manjka tudi narodne zavednosti. Prvi interesi Avstrije je, da ne pripade Albanija Italiji, drugi, da se ne združi s kako Avstriji neprijateljsko balkansko državo, in tretji, da obdrže Albanci svoje narodne naselbine, da se ne pretopijo v Slovane. Najbolje da bi bilo, da pripade Albanija pod Grško, ki bi se za to ceno priključila Avstriji in Nemčiji. S stališča avstro-ogrskih interesov pa se ne sme popolnoma izključiti možnost, da dobi Albanijo Srbija, in sicer v odmeno za macedonsko ozemlje, katero bi morala odstopiti Bolgariji in pod pogojem, da respektira albansko narodnost. Ako bi Srbija spremenila smer svoje politike ter s svojim držanjem dokazala, da se hoče odreči velikosrbskim aspiracijam in iskati politično zaslonbo v Avstro-Ogrski mesto v Petrogradu, potem bi govorilo za zgoraj omenjeno rešitev mnogo argumentov. Ako bi te kombinacije ne bile mogoče, potem mora Avstrija misliti na to, da vzame severno Albanijo pod lastno okrilje, v srednji Albaniji pa da ustanovi muslimansko kneževino.

Če bi Andrássy komandiral...! Sicer je pa mož še skromen, ker ne kandidira sam za albanskega kralja.

JUGOSLOVANSKI DIRINDAJ.

Zabavno je sedaj čitati ligaške liste. Ampak veselo ni. Kdor je opazoval, kako se je Liga skovala brez vsake temeljite priprave, brez vsega resnega dela med narodom, kako so hoteli spraviti najrazličnejše elemente in najnasprotnje interese pod en klobuk, je moral biti že ob njenem rojstvu prepričan, da je to ponesrečena akcija. Ali celo največji skeptik bi bil težko verjel, da se tako hitro odpre kaos in pokaže vsa praznosta.

Zelo hitro se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi. Zdal so si že tako v laseh, kakor da ni bilo nikdar dobe splošne sloge in vzajemnega objemanja. In če človek v začetku ni vedel, kaj hočejo, ve to danes še manj. Vsakdo vleče na svojo stran, drug pobija drugega, in med seboj se napadajo, kakor jih nismo mi, ki nas ločijo načela od njih, nikdar napadali.

Slovenski listi v Ameriki so živa pričča tega dirindaja in naše narodne tragikomedije.

Prvi, ki je obrnil plašč, je bil "Narodni Vestnik," čeprav je hotel njegov blagoslovljeni urednik v "duhoviti" notici utajiti to. Ali veliki backi bi morali biti njegovi čitatelji, če ne bi bili opazili, da je bil N. V. nekoč ligaški list in svobodomiseln povrh, a da je danes avstrijskan-tovski in "katoliški" tako, da lahko "Am. Slov." in Zottijevemu glasilu roko poda.

To pa je bil le začetek. Tudi "Glas Naroda" pravi, da se ni izpremenil. Zelo zelo naivni ljudje mu bodo to verjeli; mi se ne moremo šteti med take lahkoverne. Ali — kakor pravi Ollendorf: Schwamm drüber. Dejstvo je, da je sedaj med njim in drugimi ligaškimi listi prepad brez mostu.

Glas Naroda poje svojo; Clevelajska Amerika gode drugo; pittsburska Nova Doba goni tretjo.

Splošno velja "Glas Naroda" za glavno glasilo Slovenske Lige; njegov lastnik je Ligin predsednik. In ta list objavlja svara proti — Liginemu tajniku ter celo izjavlja, da nima ta, tajnik Trošt, nobene pravice prirejati shode v imenu Lige. Tajnik Trošt pa naznanja, da toži predsednika Sakserja. To so funkcijonarji ene in iste Lige. In ta dejstva pač nekoliko govore.

Na drugi strani se "Glas Naroda" prepira s "Srbobranom" in gosp. Sakser izjavlja, da ne bo govoril na Velimirjevem shodu, dasi je njegovo ime na programu.

S "Srbobranom" polemizira "Glas Naroda" takole:

"Ta list od 13. avg. se zaletava v naš list in Mr. Fr. Sakserja, češ, da smo spreobrnil "farbo." A temu ni tako. — Mi smo vedno zavzemali stališče sklepov Slovenske Lige v Chicagi in se vedno opiramo na sprejeto resolucijo, v kateri pravimo, da zahtevamo za nas Slovence AVTONOMIJO, za zunanje pa priznamo združitev Jugoslovancev v FEDERACIJO. Tam ni bilo govora o združitvi z "Veliko Srbijo," ali kakim kraljestvom. Mi vidimo le v FEDERACIJI BALKANSKIH DRŽAV srečno bodočnost, kjer ne bode prepričani za zemljišča in podanike. Srb naj ostane Srb, isto Bolgar, Hrvat in Slovenec.

Mi cenimo srbski narod, njegovo junaštvo in zgodovino, a s tem še ni rečeno, da bi morali postati naši podaniki ne srbskega, ne bolgarskega kralja; nam ni za kralje in prince in naj si bodo ti Habsburžani, Hohenzollerji, Romanoviči, Obrenoviči ali Karagorgjeviči, Battenberžani in Koburžani itd. — Naša namera je v FEDERACIJI in ta si naj izvoli predsednika in eksekutivne uradnike, dokler se bomo pa pripravili, pod katera kralja ali kneza naj spada kak narod v izžemanje, pa ne bode še stoletja sadu.

Da se "Srbobran" zavzema za srbsko kraljestvo je enostavno; gospodar mu je KRALJEVI SRBSKI KONZUL, vsi drugi pa udani mu podaniki, dokler od njega nove dobivajo za svoje delo.

Pri nas ni govora o "bezobrazluku iz avstrijske kuje" in se ni gospodom v "Srbskem Domu" treba nič čuditi o govoru Mr. F. Sakserja dne 29. t. m., ter ga tam ne bode videli niti čl. ni, vsled vašega namiganja. Vas boli že vsaka resnica in v velik greh šteje, ako se svobodni ameriški državljani ne ogrevajo za kraljestva in dinastije.

Tako gospodje, okoli "Srbobrana," vaša dolžnost je braniti srbsko kraljestvo in zagovarjati "Veliko Srbijo," ker ste služabniki kralj. srbskega konzula."

O svojem — sedanjem — stališču napram jugoslovanskemu vprašanju in Narodnemu odboru ima ciklus člankov, v katerih ponavljamo trditve, da je predlagana Jugoslavija le Velika Srbija in strastno protestira proti Narodnemu odboru. Ponovno tudi povdarja, da stoji narodno na separatističnem stališču. V enem članku pravi:

"Na tistem shodu, o katerem pravijo nekateri, da bo zgodovinske važnosti za vse Jugoslovane, je bila sprejeta resolucija, ki vsebuje tudi točko, da se bomo združili Slovenci, Srbi in Hrvati v Jugoslovansko federacijo. To je vse lepo rečeno, samo ne vemo, če ni bila to vlada, s katero so nas poskušali pridobiti zase. Če je bila vada, ne bomo zgrabili zanjo, če ni bila, naj nam povedo in pojasnijo nekoliko podrobnosti.

Kakšno razmerje bo vladalo med tremi slovenskimi narodi v Jugoslaviji? Ali bo vsak narod popolnoma samostojen, ali bo lahko občeval vsak v svojem jeziku, ali bo Slovence veljal ravnolično kakor Srb? Če hočejo, la bo zavladalo v tej federaciji res bratstvo, moramo pozabiti vso preteklost in moramo začeti šteti zasluge od enega trenotka naprej, ko se bomo združili.

Prvi pogoj za dobrot in taki državi bi bila brezpogojna enakost. Slovence bi moral imeti

popolnoma isto veljavo kakor Srb in Hrvat. Jezik se mora zaenkrat pustiti vsakemu narodu. Gospodje so napravili največjo napako s tem, da so rekli: Slovenci, Hrvati in Srbi so en narod, ki govori enist jezik. Inteligentni to bi lahko povedali, ne pa priprostemu človeku, ki ve, da Slovenci drugače govorijo kakor pa Srbi in Hrvati. Kakor hitro bi pa začela ostala dva naroda posegati malo globlje v naše zadeve in da bi nam hotela vsiljevati kako drugo govorico, bi Jugoslavija ne bila več federativna država in nam bi bilo le malo boljše, kakor nam je sedaj v Avstriji. Ravno zaradi jezika smo se borili proti Nemcem in Avstriji smo sovražili zato, ker nas je zaradi jezika in narodnosti smatrala za manjvredne od Nemcev. Ako zahtevamo, da se bomo v novi državi posluževali v prvi vrsti svojega jezika, nam ne sme tega nikdo zameriti. Da, v tem slučaju smo strogi separatisti in ta separatizem je popolnoma opravičen."

V drugem članku čitamo:

"Iz Londona, iz Ženeve in Niša prihajajo dolgi članki, ki se tičejo jugoslovanskega vprašanja. Nekaj časa smo jih priobčali, sedaj jih ne bomo več, ker se malo ali nič ne tičejo Slovencev ter je iz njih razvidno, da je že samoposebi umevno, da se bodo Slovenci pridružili veliki agitaciji.

In zategadelj so se začeli napadi na nas. Nas to popolnoma nič ne skrbi in ne razburja. Mi bomo vztrajali pri svojem delu in ne bomo niti za las izpremenili stališča. Odločno bomo proti Avstriji, če nas bo zatirala še naprej, odločno bomo proti vsakemu poskusu, spraviti slovenski narod v Jugoslavijo, v kateri bi vladal srbski kralj, v kateri bi Slovenci ne imeli avtonomije. V kraljevini Veliki Srbiji bi bilo z nami mogoče tako, kakor je bilo v Avstriji. Naš narod je veliko preponosen, da bi zavrgel le najmanjšo stvar, ki jo smatra za svojo lastnino, bodisi jezik, narodno zavest ali kaj drugega. Če bi nas pa vseeno toliko preslepili, da bi nas z raznimi obeti, obljubami in zagotovili spravili pod srbsko ali črnogorsko dinastijo, da bi nas spravili v deželo, v kateri bi ne vladal narod, bi bili Slovenci prvi, ki bi začeli z opozicijo in zadnji, ki bi jo opustili.

Naravnost neumevno se nam zdi, zakaj nočejo povedati, kakšna bo Jugoslavija. Naj nam predložijo svoj natančni načrt, da si ga ogledamo do dna. Če se bo Slovincem dopadel in če se bodo v vseh ozirih strinjali ž njim, bo cela zadeva rešena. Zaenkrat se še nočemo pogajati, ker ne vemo, za kaj pravzaprav gre.

Če nam bodo člani Jugoslovanskega odbora, oziroma oni ljudje, ki so za to pooblašteni, odgovorili resno, odkrito in brez vsake zahrbtnosti, mora biti odgovor dvojen:

Srbija bo zahtevala, da naj se združijo vse jugoslovanske dežele v močno državo, kateri bo vladal srbski kralj; — ali pa:

Srbi in ostali Jugoslovani hočejo, da se združijo v federativno državo, v kateri bodo vsi trije narodi prosti in svobodni, ki bodo postavili za predsednika najbolj zmožnega moža v celi Jugoslaviji, da se v tej novi državi ne bo pripoznavalo nobene vladarske hiše.

Gospoda naj nam torej stavi enega teh predlogov. Že sedaj lahko rečemo, da bomo vsi kakor en mož "proti," če se nam stavi prvi, in da bomo vsi kakor en mož "za", če se nam stavi drugi predlog."

Taki nazori se ponavljajo v vseh njegovih člankih.

Na drugi strani je Clevelajska Amerika. Ta slepo prisega na vsako izjavo londonskega odbora, v katerem je frazer Potočnjak skoraj največja luč. C. A. vidi tudi same zavezniške zmage, in kdor ne veruje v njeno strategično ženalnost, je osel.

Nova Doba pa poveljuje sedaj Karadžordjeviče. Barvo zna tudi ona nekoliko menjati. Sedaj ima precej srbsko.

Vse to je pa... Slovenska Liga. Od njenih članov se torej res proketo veliko zahteva, če naj vedo, pri čem da so.

Glavna dejstva so torej ta:

Glasila Lige se razhajajo v nazorih kakor rakovi mladi.

Ligaši pripadajo oficijelno Narodnemu odboru, ali — vsaj oni okrog Glasa Naroda — zabavljajo čeznj, mu očitajo neodkritost in zahrbtnost ter odklanjajo njegov program.

Vsi skupaj pa pozabljajo, da se bijejo v Evropi države, oficijelne države, za svoje interese, ne pa za nas in da nimamo sami absolutno nobene moči, da bi prijelo vlade, o katerih se vsi skupaj ne vemo, katere bodo zmagale, za glave, in jih prisilimo, da izpolnijo naše zahteve.

A če bi imeli kaj take moči, bi ostala neplodna, ker ne bi vedeli, kaj naj zahtevamo; oziroma ker bi vsakdo zahteval kaj drugega, in tiste vlade bi nas smatrala za norce, katerim bi bila svoboda nevarna.

Pa vendar se nočejo razumeti, kaj je najvažnejše. Eni naravnost nočejo, ker izvršujejo interese te ali one vlade, te ali one dinastije, pa jim je narod le materija za njihove figure; drugi pa ne razumejo, ker ne pogledajo okrog sebe.

V resnici pa bi bil prvi pogoj, da bi sami med sabo izbristili pojme in nazore in tako določili zahteve, ki bi jih mogli skupno zagovarjati. Ali to se ne da napraviti na kakšnem paradnem shodu kakor tisti v hotelu La Salle. Za to bi bilo treba dela, trdega dela, kajti jugoslovansko vprašanje je trd oreh.

General Gaede razglša, da bo kaznovan z enoletno ječo, kdor objavi nemške izgube. — Bodo li zaradi tega mrtvi vstali iz grobov?

VETER PIHA, PLAŠČ VIHRA

Newyorški "Glas Naroda" je v prepriku z "Novo Dobo" v Pittsburghu. Zdi se, da je največje zato tako, ker sta v prepriku predsednik "Slovenske Lige" gosp. Frank Sakser in "literarni" tajnik iste Lige, gosp. Rudolf Trošt. Gosp. Sakser je lastnik "Glasa Naroda" in lahko tam govori, gosp. Troštu so se pa odprli predali "Nove Dobe." Tako je torej v deti, da se vodi boj bolj iz osebnih nego iz načelnih vzrokov.

Prav nič se ne mislimo vtičati v ta prepir, ker prvič ni popolnoma jasen, drugič pa ne maramo praskati, če srbi tuja koža.

Toda mimogrede se včasih zgodijo da se zakreže v takih dvojnih iskričica, ki zaslužijo nekoliko pozornje. Tudi tukaj se je zgodilo tako. V nekem članku pravi "Glas Naroda":

"Nova Doba" je list, ki izhaja v Pittsburghu, Pa. To ni nič slabega in ji tega nihče ne zameri. Blagovolil pa je ta list ponoreževati se iz "Glasa Naroda" in zato zasluži par besed. Ne radi njegove samega — Bog varuj! — temveč radi stvar, vsled katere se je razčepiril.

Debata o Jugoslaviji, ki je nastala med "Glas Naroda" in "Proletarcem," leži temu listu želodec. Ne vdeležuje se pa te debate stvarno, temveč skuša osmešiti celo stvar z uvodnikom, ki je skrajno bedašt in obenem podoben.

Ta "Nova Doba" pravi, da je dal "Glas Naroda" slovenski narod na dražbo, da se bo ga prisodilo najboljšemu ponudniku. Svoje izvajanje končuje z besedami "Kdo da več?"

Kdo da več? Mož, ki je pisal neslanosti, je neki Rajner-Hlaca, mož, ki je potoval za konzularno glasilo avstrijsko, ki pa je nekakrat izpremenil svoje prepričanje, ter postal glasnik "čistega" Jugoslovanstva!

Kaj porečete k temu? Ali si mogoče misliti hušjo ironijo? Človek, ki tako naglo izpremenja svoje naziranje, ki se proda za groš, bo očital drugim kramarstva?!

Ta reč z obrnjenim plaščem je torej tisto, kar je v stvari zamislivo. Ni velika reč, bogne daj! Zato bi moral biti mož, katerega se tiče, večji. Ali iz mnogih majhnih števil se zbirajo velike svote. In to je tista žalostna resnica, da se pri nas plašči tako radi obračajo po vetru.

Že doma, na Slovenskem, na Hrvaščem, je bila ta bolezen silno razširjena. Danes liberalci, ki bi pohrustal vse pope, jutri zagrižni klerikalec; večeraj starčevičanec, ki je ves dan pel "madjaronom štrik za vrat," danes sam najljubtejši madjaron; večeraj organizator "narodno socialne mladine" in Slovenec nad vse Slovence, danes pa že nemško nacionalen državno pravniški pomočnik, ki se dere: Bringe di bindišen ajna!

V Ameriki so pa tla kakor naša lašč za take lastnosti.

Mož, ki je po trditvi Glasa Naroda potoval za avstrijsko konzularno glasilo v New Yorku, ni edini, ki je v teh časih našel novo "prepričanje." Na kupe jih je. In dokler bodo imeli evropski agentje še kaj denarja in dokler bo še možnost, da se delajo kupčije z evropskimi vladi in dokler se bo sukala bojna sreča, jih bo še. Nihče pa ne more reči, kje bodo, kadar se konča vojna in to se bo vedelo, kdo je zmagal, stali tisti, o katerih se po njihovih besedah vidi, kje stojte danes.

Mi pa ne moremo in ne moremo verjeti, da bi to bila pot, po kateri pridejo narodi do svobode. In najžalostnejše je to, da se dajo veliki deli narodov res še voditi za nos od kameleonov, ki obesašo svoj plašč vedno po vetru.

Brez pristresja.

Iz Little Rock, Ark., poročajo: D. C. Welty, poljedelski komisar železnice St. Louis, Iron Mountain and Southern je izjavil, da je v okraju 200 milj od Newporta, Ark., čez 5000 ljudi vsled poplavl brez pristresja. Mnogo drugih je po pet do šest dni v bišah kakor v ječi in morajo živeti v gornjih nadstropjih ali pa celo na strehah.

Rezultati industrijske komisije.

(Nadaljevanje.)

Poročilo Basila M. Manlyja je poslano časopisom — če ne pa vsaj vsem večjim dnevnim in delavskim listom — tako kot je bilo sestavljeno. To se je zgodilo zaradi same kampanje, ki so jo pričeli kapitalistični krogi s pomočjo časopisja proti delu komisije, ker so se kazala znamenja, da hoče objava poročila sploh prebiti.

Kaj si je najbrže mislil — po pravici — da je v Ameriki vse mogoče, zlasti to, česar so magnati kakor Rockefeller, s svojim in svojih uradnih nastopom prepredili vse namene. Sedaj je poročilo, in nihče ne more več biti uspehov Walshove komisije.

Proti "privatni policiji."

Nobeni deželi na svetu ni tedaj se morejo posamezni kapitalisti etablirati kakor država v svoji in si kakor vladarji ustanoviti organe, kakršne rabi država v javnem interesu. Le v Ameriki je mogoče, da obstaja pri lastni policiji, službe posameznih državljanov, kapitalistov, in organizirajo podjetniki cele države za boj proti delavcem, tako tudi nikjer drugod ni mogoče, da bi se posamezen sodnik postavil nad zakonodajo in nevel od zakonih, če so "konvencionalni" ali ne.

Če se povdarja v Zedinjenih državah pri vsaki priliki demokracije. Toda vsaki pravi demokraciji je to udarec v obraz, že posamezen človek, ki je slušni sodnik, meni nič tebi nič odločati, kar je sklenilo za dobro ljudstva.

Praksi je tudi ta šega le orožje kapitalistov zoper delavstvo. Namreč pokazuje, da ozko sodišča za nekonstitucionalno večino take zakone, ki so v prid delavcem, n. pr. zakon, ki določajo minimalno plačilo, pa ki omejujejo delovni čas, tem ni slišati, da bi se našel človek, ki razveljavlja zakon, nalaže delavcem bremena na rame, komisija se je prepričala, da zoper ta navada res mnogo teče, kar se imenuje industrijski sindikat, in zato priporoča: "Kongres naj sprejme zakon, da če je treba, naj se sklene omejiti h konstituciji, ki izrečno govori sodnikom označevati večinoma liberalne."

Pravi uspeh bi imela ta zahteva, seveda šele tedaj, kadar bi bil zakonodajec tako sestavljen, da bi moglo delavsko ljudstvo resno in v njemnem redu nevarni, pomagata kapitalistom, da se postavljajo ne le nad interese delavstva, temveč tudi nad zakonodajno oblastjo.

Privatne detektivne agenture so večinoma nič drugega kakor

rekrutne postaje za podjetniške pretepače in zavodi za vtihotapljanje špionov in izziyačev v delavske organizacije. Če teh ne bi bilo in ne bi mogli kapitalisti, čim nastane kakšen mezdni boj, naščuvati oboroženih tolpe proti delavcem, bi se povesti o nasilstvih pri štrajkih kmalu skrčile; silo rabijo delavci navadno le tedaj, če so s silo napadeni.

Privatne posredovalce dela so pa najpogostejše za skembe in tudi s tem strupe boj med delom in kapitalom.

Za svobodo organizacije.

Poročilo smatra pravico do organizacije za neizogiben pogoj, da se zboljšajo razmere. Ta pravica izvira iz državljske svobode, vendar pa se trudijo kapitalisti na vse mogoče načine, da bi jo obrezali.

Poročilo zahteva zategadelj: Da se vsakemu posamezniku zajamči neomejena pravica združevati se z drugimi za pospeševanje svojih individualnih in skupnih interesov; da se izrečno prepove vsako preganjanje ali odpušcanje od svojih pripada delavce vsoki organizaciji;

da se z zakonom izrečno izjavi, da dejanja društev, ki niso organizirana zaradi profita, ne morejo veljati za nezakonita, če se ne smatrajo za nezakonita enaka dejanja, kadar jih izvršuje posameznik;

da se zvezni industrijski komisiji prizna pravica voditi preiskave o krivičnem ravnanju podjetnikov z delavci.

Mezde.

Poročilo se bavi z vprašanjem delavskih plač, ki so tako nezadostne, da morajo povzročiti nezadovoljnost in s tem boje. Razmerje je posebno kričeče, ako se primerjajo delavske plače z dohodki bogatinov.

Medtem ko ima štirinštirideset družin v Zedinjenih državah najmanj petdeset milijonov dolarjev letnih dohodkov, zasluži tretjina moških delavcev v tovarnah in jamah manj kakor 10 dolarjev na teden in le ena desetina jih zasluži čez 20 dolarjev.

Še slabši je položaj delavk, zakaj skoraj polovica jih zasluži kvečjemu po šest dolarjev na teden.

Poročevalec vprašuje:

"Šest dolarjev — kaj pomeni to za mnogo ljudi? Tri gledališke vstopnice, gazolin za teden dni, ali pa en obed za dvoje oseb; par čevljev, tri pare rokavic ali pa stroške enega večera pri bridge. Za delavko pomenijo, da mora računati z vsakim centom, da mora zatreti vsako normalno željo, da more vsaki neizogibni življenjski potrebi zadostiti le na račun kakšne druge življenjske potrebe."

Kapitalistični monarhi.

Poročilo se bavi z velikimi premoženji industrijskih in finančnih magnatov, ter jih primerja z monarhi, rekoč:

"Kralj ne more nikdar storiti krivice, ne le zato, ker stoji nad zakonom, ampak tudi zato, ker ne izvršuje nobene funkcije sam, temveč opravljajo vsako oziroma nosijo odgovornost za vsako njegovo ministri in agenti. Podobno je z našimi Rockefellerji, Morgani, Fricki, Vanderbilti in Astorji,

ki ne morejo storiti nobene industrijske krivice, ker se odvale vsa efektivna dejanja in vsa direktna odgovornost na eksekutivne uradnike, ki vodijo ameriško industrijo.

"Podobnost sega resnično tako daleč, da se razteza celo na nastopanje. Primerjajmo le sledeči dve izjavi:

"John D. Rockefeller ml. pravi: ... Moje zanimanje za razmere, ki obdajajo mezdne delavce in moje simpatije za vsako stremljenje, ki gre za tem, da se izboljšajo te razmere, so tako velike kakor v kateremkoli človeku.

"Louis XVI. je dejal: ... Il n'y que vous et moi qui aimions le peuple. (Nikogar ni razun vas in mene, da bi ljubil ljudstvo.)

Podjetniki in organizacije.

Poročilo se bavi z razmerjem med podjetniki in delavskimi organizacijami, ter izvaja, da je boj za višje mezde, krajšo delovno dobo in boljše delovne pogoje del starodavnega boja za svobodo. Podjetniki sovražijo organizacije in sovražijo s tem svobodo ljudstva.

Neodkritosrečno je, če trdijo podjetniki, da ne pomeni "odprta delavnica" zanje nič drugega, kakor da ima vsak delavec, naj sibo organiziran ali pa ne, pravico delati pri njih. Preiskava je dognala, da se v resnici delavcem, o katerih je znano, da pripadajo k strokovni organizaciji, odreka delo v takih delavnicah. Neomejena moč napravi iz podjetnika dejansko despota.

Žensko delo.

Poročilo zahteva za ženske enake politične pravice kakor za moške, da bodo bolj sposobne zaslužiti plačo, ki bi bila zadostna za življenje. Naštevajo se mnogobrojni slučajji, ki kažejo, v kakšnih razmerah delajo ženske na farmah, v industriji, v gostilnah i. t. d., in potem pravi poročilo:

Narajajoča zaposlenost žensk v sedanjih razmerah je resna nevarnost za njih lastno zdravje in blagostanje, kakor tudi za plače njihovih mož in bratov in za ideal družinskega življenja, na katerih je osnovana ameriška civilizacija.

Priporočila se zategadelj:

1. Prizna naj se načelo, da morajo dobiti ženske za enako delo enako plačo;
2. Dokler ni to načelo priznано in nimajo ženske politične enakopravnosti, bi morala država skrbeti za posebno zaščito žensk s primernimi varstvenimi zakoni, z določitvijo maksimalnega delovnega časa in minimalnih plač.
3. Pomnožiti je treba ženske delavske organizacije za sebebrambo in za izboljšanje delovnega položaja.
4. Pri bodočem reguliranju zakonodajstva, ki se tiče plač, delovnega časa in delovnih razmer, se je treba posebno ozirati na ženske, ki delajo za zaslužek, ne glede na to, če so zaposlene v industriji, v trgovini, v domačijah ali pa v kmetijstvu.

Ostro kritizira poročilo tudi izkoriščanje otrok, ki škoduje njihovu zdravju in ogrožava blaginjo bodočih generacij.

Moderni fevdalizem.

Komisija je posvetila tudi v razmere pri družbah, ki služijo javnosti, in bi bile morale biti zaradi tega že davno podržavljene ali pa komunalizirane. Sem spadajo zlasti telefonske družbe, železnice in Pullmanova kompanija za spalne vozove. Povsod je komisija našla prekomerno izkoriščanje in deloma naravnost škandalozne odnose.

Poročilo navaja nekatere tipične industrijske kraje in pravi, da imajo vse znake fevdalizma, kjer izvršuje podjetnik popolno kontrolo nad socialnim in političnim življenjem delavcev in tepta državljske pravice s petami.

Splošna razmotrivanja.

Razmatrajoč splošne delovne razmere v deželi, pravi poročevalec, da je treba presojeti prilike po tem, kar bi se v bližnji bodočnosti lahko naredilo iz njih, če bi se neizmerni pomožni viri dežele pametno rabili in produkti na pravičen način razdelili.

Dobesedno pravi poročilo: "Jedro vprašanja je to: So li imeli delavci pravičen delež ob ogromni pomnožitvi bogastva, ki se je zadnjih četrstoletnja izvršila v naši deželi, večinoma kot učinek njihovega dela? Odgovor je odločno zanikanje!"

Za svojo trditev daje poročilo statističen dokaz, pa opozarja, da se je nacionalno bogastvo od leta 1890 do 1912 pomnožilo od 65 na 187 milijard, medtem ko so se v enakem času vse delavske plače pomnožile samo za 95 odstotkov, namreč od 2516 milijonov dolarjev leta 1889 na 4916 milijonov leta 1909. Nadalje je znašal delež mezdne delavca v industriji fabrikatov le 40,2 odstotka leta 1909 napram 44,9 odstotka leta 1880.

Sramotno in obenem smešno je, če se opravičujejo razmere v svoji deželi s tem, da so v drugih deželah še slabše. Nobena zasluga ni, če se more reči, da je v Ameriki za nekoliko boljše kakor na Angleškem, kjer živi tretjina prebivalstva naravnost v bedi, ali pa kakor v siromašnih krajih Nemčije.

Revščina.

"Naravnost v oči bode dokaz," pravi poročilo, "ki ga daje razmerje ubožnih pogrebov. Mezdni delavci vseh razredov in vseh narodnosti se branijo na vso moč, da bi bil kateri izmed njih pokopan na "Potters Field." In vendar vidimo v New York City, da prihaja na vsakih dvanajstih mrličev po eden, ki ga pokoplje mesto ali pa se njegovo truplo izroči zdravnikom za študije."

Naglašajo se tudi tesna zveza, ki obstaja med revščino in umrljivostjo otrok. Za primer navaja poročilo izkaz zveznega otroškega urada v Johnstown, Pa., da je pomrlo dojenčkov, katerih očetje zaslužijo izpod 10 dolarjev na teden 256 od tisoč v prvem letu starosti. Nasprotno je otrok, katerih starši zaslužijo po 25 dolarjev in več na teden, pomrlo le 84 od tisoč.

Pokazalo se je torej, da umirajo otroci revežev trikrat hitreje, kakor otroci imovitejših staršev. Pomen je jasen, če se vzame v poštev, da so pokazali izkazi nasebniške komisije, da zasluži tretjina pri njej javljenih delavcev izpod 10 dolarjev na teden.

Posebno poglavje je posvečeno nezadostni prehrani otrok. V šestih največjih mestih dežele, iz katerih so podatki na razpolago, je dvanajst do dvajset odstotkov otrok nezadostno hranjenih.

Z možnostjo izobrazbe tudi ni nič bolje. V štirih največjih mestih dežele je dognano, da zapusti petinsedemdeset odstotkov vseh šolskih otrok šolo preš zadnjim letnikom.

Na farmah.

Razmere v poljedelstvu, pravi poročilo, so take, da kriče po pozornosti. Če je položaj delavstva v industriji slab, je na farmah večinoma naravnost neznošen, iz česar se morajo prejalislej razviti katastrofalne posledice.

Zelo značilno je, da se silno množe farme, katerih ne obdelujejo lastniki, temveč se dajejo v najem. V zadnjih dvajsetih letih se je število takih farm pomnožilo za dvaintrideset odstotkov.

To je pač najboljši dokaz, da se kapitalistične metode tudi na deželi ne ustavi, ampak grabijo poljedelstvo prav tako kakor industrijo, četudi morda nekoliko počasneje.

(Dalje prihodnjič.)

Železna ruda.

Iz St. Paul, Minn., poročajo: J. A. O. Preus, državni avditor, ceni, da se bo do konca leta izjam, ki so državna last v železno-rudniškem okrožju, izvozilo dva milijona ton železne rude. V prvi polovici leta se je izvozilo čez milijon ton. Avditor Preus pravi, da se bo bodoče pridobivanje rude rapidno množilo. Cenite pravijo, da je v državnih zemljiških okrog 144 milijonov ton rude in da bo trajalo 34 let, preden bo izčrpana, računajoč, da bo znašala poprečna pridobitev 4.250.000 ton rude. Rekordni izvoz doslej je bil dosežen leta 1913 z 2.875.982 tonami.

BOL V HRBTU

in v straneh se hitro prežene z rabo

Severa's Gothard Oil

(Severeva Gothardskega Olja). Priporoča se kot krajevno zdravilo zoper

revmatizem, nevralgijo, izvinjenja, otokljaje, otekline, otekle žleze, okorelost v sklepih, krče, bolečine in poškodbe.

Je mazilo preiskušene vrednosti.

Cena 25 in 50 centov.

g. Štefan Plačko, iz Marietta, N. Y., nam je pisal sledeče: "Trpel sem vsled bolečin v hrbtu in straneh več nego pet let ter sem med tem časom poskušal razna zdravila toda brez uspeha. Čital sem v Vašem Almanahu o Severovem Gothardskem Olju ter sem ga preiskusil in so mi bolečine kmalu izginile. Lahko tudi rečem, da je izborne zoper bolečine v nogah. Priporočam ga vsem, ki trpijo vsled krajevnih bolečin."

RANE,

otiske, ureze, odprte rane, tvori, bule, opekline in ožganine se hitro zacelijo, ako se nadene

SEVERA'S Healing Ointment

(Severovo Zdravilno Mazilo). Cena 25c.

Severova Pripravki so naprodaj v vseh lekarnah. Zahtevajte samo Severove. Zavrnite nadomeslitve. Ako vas ne more lekarnar založiti, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

POVSEM SIGURNO

SE POŠILJA DENAR V STARI KRAJ POTOM NAŠE BANKE, KER SE NIKEDAR NE PRIPETI, DA BI DENAR NE BIL IZPLAČAN ALI POVRNEN, TEMVEČ SE VEDNO V REDU IN PRAVI ČAS PLAČA V PRISTOJNE ROKE.

Cene

v katerih so zaračunani že vsi stroški so sledeče:

10 kron za	\$1.70	100 kron za	\$ 16.45
20	3.30	200	32.90
30	5.00	300	49.35
40	6.65	500	82.25
50	8.25	1000	163.00

Glavnica in prebitek \$600.000.00 — Hranilne uloge \$4,614,984.66

KASPAR STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILLINOIS.

Ako nam pišite, pišite slovensko. — Ako pridete osebno, govorite slovensko.

MAČKA OKROG KAŠE.

V državi Georgia so linčali človeka. Ne enega. Linčali so jih že mnogo. To spada tam med kulturne šege. Ampak en slučaj je bil posebno kričeč, ker je bil proces zbujal senzacijo in ker so moža potegnili iz ječe in ga obesili, ker ag je guverner pomislil, boječ se, da bi dal usmrtiti nedolžnega človeka.

V državni ječi — bi bilo misliti — je človek vsaj varen. Saj celo pravijo, da spravimo koga na varno, če ga zapro. Kakor je videti, je tudi to zmeta, in le čuditi se je, da je v Georgiji sploh še kdo zaprt. Če je bilo mogoče Franka odpeljati iz ječe, da so ga obesili, zakaj ne bi bilo mogoče odpeljati vsakega zločinca, da se osvobodijo?

No, to mora biti briga države Georgia. Ali takrat, ko so linčali Franka, je završalo po vsej Ameriki in povsod je bilo slišati najstrožje obsodbe. Oblasti v Georgiji so pa obljubovale, da store vse, kar je le mogoče pod solnce in da ne uidejo krivici pravični kazni.

Nič se ne more reči; država toplega juga hoče rešiti svoj dobri glas. In preiskuje. Prvi je seveda preiskaval koroner s svojimi porotniki. Prišel je do presenetljivega rezultata, da je bil Frank obesen za vrat tako, da je umrl. Ta novica je bila pa tudi vse, kar je porota dognala. O storileh ni sledu.

Hvalabogu da ni koroner zadnja instanca. O, v državi Georgia imajo tudi svojo justico. In tako je dobila sedaj veleporota v Cobb County zadevo v svojo oblast. Vsak človek ve, da je bila sklicana zaradi Frankovega slučajja. Ali madame Justice v bolj starokopitnih krajih misli, da je kaj več, ako se obdaja s skrivnostjo.

Sodnik Patterson je imel nagovor porotnikom. Dejal je, da niso nikakršna specialna Jury, a medtem, ko ni treba, da bi se smatrali za moze tajne službe, imajo dolžnost razkriti kakršenkoli zločin, ki se je baje izvršil v okraju, brez strahu in brez upanja na plačilo.

V vsem svojem nagovoru ni sodnik Patterson ne enkrat omenil Frankovega imena. Trudil se je le, da bi obranil Cobb County napadov, katerim je izpostavljen zaradi linčanja.

Splošno govore ljudje, da ne pride zaradi Frankovega slučajja do nobene obtožbe. To mislimo tudi mi. Kajti če bi izteknili krivice, bi prišla vsa sveta institucija

linčanja v nevarnost; rajši naj dobi gospa Pravica še eno klofuto. Jo bo že pretrpela, saj je dokazala, da jih zna prenašati.

Medtem se je res zgodilo, kar je bilo pričakovati. Porota je prišla do spoznanja, da ni nikogar mogoče pozvati na odgovornost zaradi tistega linčanja. Pokazali so se pač razni sledovi, ali nobeden ne zadostuje, da bi bilo mogoče najti kakšnega kriveca in ga pozvati na odgovornost.

Porota je zaslislala 35 prič, toda vsakega le kakšnih pet minut. Seveda! Če jih je toliko, je treba hiteti.

Ubogi Georgijci! Tako se trudijo, pa brez uspeha! Amerika ima najboljše detektive na svetu, Georgijci so posebno bistri ljudje, ampak izslediti zločin, pri katerem je sodelovalo osem avtomobilov polnih odličnih mož, ne pa ne! To je smola.

THOMPSONOVE ŽELJE.

Teddyja si ni mogoče drugače misliti, kakor da kaže zobe, in če odpre usta, ni pričakovati nič drugega, kakor da zarohni. Nezmislno je njegovo večno militarnistično hujskanje, ali poda se mu.

Chicaški mayor Thompson je drugačen mož. Če je Roosevelt laneknehtovska natura, je naš župan "kavalir" od glave do pete, mož iz finega salona. Ali vojna mrzlica je nalezljiva, pa se je tudi njega že prišla. Pravijo, da hoče predložiti Wilsonu in morariškemu tajniku Danielsu zahtevo, da pošljejo v Chicago morariško garnizijo s podvodnimi čolnovi. Izmed lastnikov motornih čolnov in drugih ladij pa hoče sestaviti zbor protovoljcev.

Nihče si še ni domislil te potrebe, dokler ni prišel Thompson in nam odprl oči. Raca na vodi! Kakšna nevarnost žuga Chicagu, ne da bi bili doslej kaj ukrenili..

Chicago seveda ne leži ob morju in japonske ladje še ne morejo priplavati naravnost čez ocean v naše mesto. Ampak "lek" imamo pred nosom. In Nemci, Nemci! Česa oni ne znajo? Kako lahko bi se zgodilo, da priletita dva Zeppelina čez Atlantik, v sredi držita kajzerjevo bojno ladjo, pa jo tukaj spustita na jezero, da nam bombardira Michigan boulevard.

Thompsonovi podvodni čolni pa prepričijo to in motorne lupine chieaških gadalinov pošljejo kajzerjev dreadnought na dno jezera. Hurrah for Thompson!

"Ameriški Družinski Koledar"

za leto 1916

izide v par tednih. Ta teden bo dotiskan in potem gre v knjigozveznico. Koledar ima letos 224 strani, bo vezan v tvrde platnice in vsebuje bogato gradivo v čturi in slikah. Med drugimi zanimivostmi je ustava Zedinjenih držav, proglas neodvisnosti, opis vladnega sistema naše republike, naturalizacijski zakon in nebroj drugih važnih statističnih podatkov, ki bi jih moral znati vsak slovenski delavec v Ameriki. Dalje ima koledar mnogo lepih povesti, pesmi in podučnih člankov ter okrog 70 slik.

Natančni obseg vsebine v prihodnji številki "Proletarca"

Cena 40 centov na vse kraje Amerike s poštnino vred. Koledar je letos 5c dražji, zato pa ima 32 strani več

Naročite ga še danes pri

"Proletarcu", 4008 W. 31. St., CHICAGO ILLINOIS

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 50, West Newton, Pa. Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, 46 Main St. Conemaugh, Pa. Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa. Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pomožni blagajnik: JOSIP MARI NOČIĆ, 5505 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ZAUPNIK:

ANDEJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, 76 Main St., Conemaugh, Pa. FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Toleston Sta., box 73. NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Cra 1b St., Nunnery Hill N. S. Pittsburg, Pa.

POBOTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, Box 195, Radley, Kansas. JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 6121 St. Clair ave., Cleveland, O. ALOJZIJ KABLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK.

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR.

Spendal Ivan, Conemaugh, Pa., box 781. Gačnik Ivan, 425 Coleman Ave., Johnstown, Pa. Gabrenaja Jakob, box 422, Conemaugh, Pa. Bove Frank, R. F. D. 5, box 111, Johnstown, Pa. Suhodolnik Ivan, box 273, South Fork, Pa. Zoler Alojzij, box 514, Conemaugh, Pa.

PREPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŽEVANJE SLOVENSkih PODPORNih NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, 46 Main St. Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z. Savertnik Jožef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J. Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J. Ernst Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J. Stefančič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare. Frank J. Aleš, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill., član S. D. P. & P. D. Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uračno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, se uljudno prošeni, pošiljati vse čepice in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravih, edino potom Poštah; Expressih; ali Bancnih denar. Nakasnica, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakršnokoli nepravilnosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ GLAVNEGA URADA S. D. P. Z.

Izdaj splošnega glasovanja za priobčevanje vsakomesečnih računov po načinu vplačevanja in izplačevanja po lestvici.

Da se račun vsak mesec priobčuje, je glasovalo 587 članov-članice. Da se račun ne priobči vsak mesec, je glasovalo 389 članov-članice.

Da se priobčuje vsakomesečni račun, je sprejeto s 198 glasovi večine oddanih glasov. Račun se prične priobčevati z mesecem septembrom 1915.

Za stavarke družstva 'Dobri bratje' šteje 38 v Bridgeport, O., so darovala sledeča društva:

Društvo 'Delavec' šteje 35 Rock Springs, Wyo., \$4.00; društvo 'Naprej do zmage' šteje 75 v Fitz Henry, Pa. \$8.00; društvo 'Bratoljub' šteje 64 v Milwaukee, Wis. \$3.65. Skupaj \$16.65. Vsota poslana društvu.

V zadnjem poročilu iz urada gl. tajnika je imel opraviti pri sestavi tiskarski skrat in sicer v stavku. Pravilno se ima glasiti:

Glavni in pomožni odbor Slov. Del. Podp. Zveze je imel sejo dne 23. julija 1915. Po par ur trajajoči debati je sklenil, da se članstvu na splošno glasovanje za izredno konvencijo, POD POGOJEM, DA TUDI VEČINA ČLANSTVA DRUGIH ORGANIZACIJ GLASUJE za izredno ali redne konvencije v prilog združenja.

BOLNA PODPORA IN PRAVILA!

Sem pa tja se člani jeze, bodisi ustmeno, v pismih ali časopisih, da je ta ali oni premalo prejel bolne podpore. Najbolj nespametno je seveda se jeziti takemu, ki ni popolnoma nič prikrajšan, da celo je prejel več podpore po neprevidnosti glavnega tajnika kakor določajo pravila. Pravila so dovolj jasna, da se plačuje podpora. ZA DOBO ENEGA LETA PO EN DOLAR DNEVNO, doba enega leta pa je skupaj 365 dnij. Torej vsak član je zavarovan pri S. D. P. Z. za tristo petinšestdeset dolarjev. Ako član pozabi, da bi vedel, koliko je prejel podpore, naj se obrne na gl. urad in drage volje se mu bo pojasnilo. Zadeva Špana se bo pojasnila natančno na seji gl. in pom. odbora. Glede letne bolne podpore napišem tolmača v eni prihodnjih izdaj lista.

S sobratskim pozdravom LOUIS BAVDEK, gl. tajnik S. D. P. Z.

ZAHVALA.

Tem potom se zahvalim cenjenim družtvom S.D.P.Z., katera so mi priskočila na pomoč v moji bedi. Darovali so: Zaveznik šteje 3 — \$2.00. Avstrija, šteje 5 — \$2.35. Edinost, šteje 7 — \$2.00. Zavedni štajerci, šteje 9 — \$2.00. Sokol, šteje 21 — \$10.00. Miroljub, šteje 27 — \$4.50. Orel, šteje 40 — \$3.00. Jutranja Zvezda, šteje 41 — 2.50. Mladi Slovencec, šteje 42 — \$2.00. Slovenski Bratje, šteje 47 — \$5.00. Delavec, šteje 51. — \$3.20. Skala,

št. 56 — \$2.00. Moonrunski trpin, šteje 60 — \$2.00. Narodna Sloga, šteje 67 — \$3.65. Zvesti bratje, šteje 70 — \$2.00. Jožef Grum, tajnik W. M. \$3.00. Društvo šteje 1 \$6.60 in društvo šteje 2 — \$11.68. Z bratskim pozdravom in lepa hvala vsem.

Math Bisjak, E. Mineral, Kans.

Ralphton, Pa.

Slavno uredništvo 'Proletarca'! Prosim, da priobčite sledeči protest.

Protest postaje št. 5. dr. Avstrija S. D. P. Z.

Člani dr. Avstrija postaje št. 5 v Ralphton, Pa. protestiramo proti glavnemu tajniku zaradi zane-marjenja svojih dolžnosti kot glavni tajnik.

I. Zakaj glavni tajnik ne nakaže bolniške podpore članom, ki so po pravilih iste deležni?

II. Zakaj nakaže le nekaj članom bol. podporo a ne vsem pri isti postaji, za katere so se poslale bolniške nakaznice.

Zakaj ne nakaže ček bolnemu članu c. št. 763 za mesec junij? Jos. Sesinšek, predsednik, Anton Resnik, tajnik, Martin Koroschetz, blag.

Na Francoskem se širi agitacija proti republiki. Na čelu stoji duhovništvo, ki že davno sovraži "brezbožno" republiko. Tudi to je sad vojne, ki pospešuje reakcijo v vsakem oziru. Kratkovidni so ljudje, ki morejo verjeti, da koristi monarhično-imperialistično-kapitalistična vojna svobodi.

Republičani v severnem Illinois predlagajo avtomobilskega kralja Forda kot kandidata za podpredsednika Zedinjenih držav, češ ako glasuje zanj vsak, kdor ima Fordov avtomobil, dobi gotovo večino. — To je vsaj nov argument, za kandidaturu.

Človek mora biti ponosen! Mestni svet v Hohenstein-Ernsttal na Saksonskem je odklonil darila iz Amerike za ranjence in zaostale po padlih vojakih "z ozirom na postopanje Zedinjenih držav napram Nemčiji." Tudi katere druge občine v Nemčiji odklanjajo ameriška darila iz enakih razlogov. Je prav. Ampak ta darila, kar nam je znano, niso bila namenjena saksonskim občnam za njihovo porabo, temveč žrtvam vojne, ki mislijo o postopanju Zedinjenih držav morda kaj drugega kakor dotični prevzetni mestni očetje, ki na ta način enostavno okradajo reveže.

IZ NASELBIN.

Cleveland, Ohio. Resni časi, katere je doživela naša slov. naselbina v tej kritični dobi, so vedni vpoštevanja tudi v slov. javnosti. Razen našega vrlega lista C. A. ni bilo slišati od drugih slov. listov čestitke, katere nam po božji in človeški postavi pripadajo, zlasti odličnjakom ter voditeljem ogromne mase slov. naroda v Clevelandu.

Da pa ne bo ta čast in slava prehitro pozabljena v slov. javnosti, da nam ne boste očitali, da še vedeli niste, kaj se pri nas godi in kakšne slavnosti obhajamo, vam hočem na kratko poročati, upajoč, da si to zabeležite za časten spomin.

Dogajajo se dnevno tudi manj važne slavnosti, posebno pri vnetih ljudeh za slov. osvoboditev; da jim mnogokrat zavre narodna kri, katera zahteva takoj osvoboditev, seveda ne z uma svitlim mečem, ampak z vsakim sredstvom, s katerim se lahko odstrani vsaj nekaj razburjene in vnete krvi. Takih slučajev se poslužujejo tudi možje naprednega duha. Pa kaj mislite, da nas ni nekaj dovolj Slovencev, ki lahko osvobodimo slov. narod sami? Priprani smo raznovrstnih, še zelo novo vero se učimo, katera bode prav gotovo postala važna.

Da ne pozabim, o čem sem začel, oprostite, da se vrnem k bolj važnim dogodkom, kateri Vas bodo bolj zanimali.

Že dolgo časa, odkar nam je bila dana obljuba, smo stanovito čakali: pa smo tudi srečno dočakali. Obljuba je trajala že dolgo let; navadno je bila pospešena ob vsakih volitvah.

Kadar je bila volitev končana, je bila vselej tudi obljuba pozabljena. Toda sedaj smo vse srečno dočakali, če ste nam vi prav nevoščljivi.

Padla je drobtina od mize gospodove v sredino največje slov. naselbine, na 62. cesto, v obliki krásno prirejene dalnice (park) za slov. naraščaj. Bila je slavnostno otvorjena, po odličnjakih in kandidatih za prihodnje volitve mestnega zastopa.

Ja, tudi naš g. major nas je počastil s svojim govorom; čeprav je zadnji prišel, smo vendar lahko ponosni, ker vemo, da potrebuje glasov od drugih volilcev, ako hoče, da si ohrani županski stolček. Ponosni smo torej, da smo imeli čast ga videti med seboj, ponosno častiti njegov poset pri prihodnjih volitvah.

Slavnost je bila otvorjena po našem councilmanu 23. wardu, kateremu so sledili razni govorniki, seveda tudi naši slovenski, dasi so se precej razlikovali v nastopih in govorih.

Da ne pozabim povedati resnice o našem parku, preden grem dalje. Park obsega približno en aker sveta — prahu, zraven plinove tovarne, in je opremljen z dvema gugalnicama. Trave ni popolnoma nič, ker je bila letos suša pri nas, dobro veste, da le za dežjem trava raste, ali je pa kriv neprijetni plinov duh, ki ne daje prav okusnega zraka. Zato nam je naš councilman obljubil, da v tudi — ako bo mogoče — skrbel pridobiti kopalnice in gimnazijo na istem prostoru. V trdnem z upanju bomo torej čakali tiste srečne ure.

Zanimiv je bil pogled na slavnostni oder, ker so imeli čast biti povišani naši slov. odličnjaki. Ponosno je naglašal vodja slav. otvoritve, koliko truda je bilo, preden je bilo mogoče pripraviti naš park. Toda njegov govor nam je bil porok, da pojde sedaj vse hitreje izpod rok. Zraven drugih obljub je naznanil še nekaj važnejšega rekoč: Poglejte krásno stavbo slov. šole, toda bodite verjени, da bo v kratkem stala v bližini tudi krásna stavba — cerkev, katera bo v ponos Vaši slov. naselbini. Vaši cerkveni voditelji so tudi z nami. Govornik ni naravnost omenil, je li mesto sezidalo šolo, ali da bodo novo obljubljeno cerkev, to pričakujemo od bodočnosti.

Nato so nastopili slov. govorniki, ki so v navdušenih govorih slikali zasluge, ter polagali lavorjevence na oltar bojevnikov in pridobiteljev slov. parka.

Eden slov. govornikov je duhovito vzdobujal na slogu, katero žal tukaj najbolj pogrešamo. Navdušeno je dokazal nje vrednost, rekoč: Poglejte, kaj dela sloga, pogledjte, kaj delata v Evropi dva — ki sta složna, proti tolikemu številu sovražnikov! Hvalovredna in potrebna je sloga tukaj za nas, toda ne po zgledu, ki ga je dajal naš govornik.

Bržkone se ni zmisllil, da samo ona dva — delujeta v slogu le za svojo čast in korist, da trpinčita in morita nedolžne ljudi le za svoj obstanek. Zmislil se tudi ni na posledice povzročene po taki slogi. Govorniki so želi ogromno pohvalo in aplavz poslušalcev. Nato je godba zaigrala tisto našo priljubljeno. Sirot si mnogo naredila, zdihuje mati kliče sina, nedolžnega si umorila! Koder sega Tvoja roka, vije potok se krvi, teče reka solz široka, ter se kmal ne posuši.

Tako sem si jaz predstavljal to milo domovino. Kmalu nato pe drugem govoru je zaigrala godba drugo, trobentač je za vavpil poslušalec: "Everybody sing please!" Odličnjaki na slavnostnem odru so vstali, v znamenje, da ljubijo slov. narod, "kadar se bližajo volitve," in ob petju krásne slov. himne "Hej Slovani!" Odličnjaki na odru so povzdignili glasove, posebno slovenski, kljub temu pa je bilo slišati malo glasov iz množice poslušalcev. Tudi jaz sem zapel po svoje, čeprav nisem imel not pred seboj; pa vam ne povem, kako sem pel. Nato se je odstranila godba in množica je bila presenečena s premikajočimi slikami. Na vse zadnje je prišel naš major, ki nas je z govorniškim besedami pozdravil, ter nam izročil v dar "Park."

Množica se je razšla v trdni nadi, da bo v kratkem zopet slavnost veliko večjega pomena, blagoslovljenje obljubljen slov. cerkve. Se nismo slavnost spravili iz spomina, zopet drugi prizor, katera Vam bom le malo opisal, ker se bojim, da me urednik z dopisom vred zažene v koš. Bila nam je čast imeti v svoji sredini slovanskega govornika, ki je navduševal ter preroško slikal bodočost Avstrije, oziroma Velike Srbije, katero po mojih mislih tudi on zastopa.

Omenim naj samo to. Govornik in poslanec je v svojem govoru z mal zglede od raznih bivših reformatorjev, ter ponavljal njih besede, na primer: Aškerčeve, Husove, Gregorčičeve, Tolstojeve i. t. d. Dobro je, da ni bilo nobenega izmed teh navzočih na zborovanju, sicer bi ga prav lahko zadela tista usoda, kakor je že marsikaterega, ravno v isti dvorani, da je primarjškalo stopnic.

Besede, katere je jemal za zglede, se po mojem mnenju niso kaj dobro vjemale. Končno naj še omenim, da je tukajšnji list C. A. v častnih kolonah poročal obsodbo napram S. N. P. J. zaradi izključitve g. Ahasverja. Radoveden sem, kaj poroče sodnik, da se sodbe njegovega znanja v Cl. A. izrekajo. Tudi jaz sem skoraj mislil, da bo S. N. P. J. kar razpuščena. Urednik si je bržkone mislil: Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce. Ne mislim, da bi bil sodnik zadovoljen s to obsodbo brez njegovega znanja.

Z mirno vestjo torej čakajmo obsodbe, svesti si, da je bila sodba v C. A. izrečena brez postavnega sodnika.

Matt Kure. Bear Creek, Mont. Neki list u Cleveland, O., katera bi resnicoljuben človek nazval "Clevelandsko Race", je zazutil potrebo, da se nekoliko opere grdega madeža lažnivosti, katere je poln kakor berač mraza. V številki 61. je začel pod zaglavjem "Nemci in Rusi" nekako tako le: "Mi smo doslej prinašali vojna poročila prav taka, kakršna so bila objavljena v velikih ameriških listih; ničesar nismo dodali in ničesar odvzeli, ker vemo, da ne ubijemo z lažjo niti muhe".

Ti gospodje torej priznavajo, da ne opravijo z lažjo nič, pa vendar je vsak nepristranski opazovalec na prvih straneh "Race" lahko opazoval taka čudna poročila in take dyumljive naslove, da jih nihče ni mogel imenovati resnične. Tako n. pr. je pisal, da so Rusi povsod zmagovali, ko so bili pri Lvovu poraženi.

Dobro se bodo rojaki še spominjali, kako so gospodje pri Cl. Race že enkrat podrl vse forte v Dardanelah. Enkrat so bili tudi že Italijani na tem, da zavzamejo Pulj in jo odotd še tisti dan mahnejo v Ljubljano.

Muhe ne ubijejo z lažjo. Mislijo li, da pomagajo na ta način Rusom, Angležem — ali pa Slovence? Kaj ima naš narod od tega, če se mu kaže položaj čisto drugačen, nego je v resnici?

Pisec teh vrstic ima slučajno priliko, da čita velike nevtralne ameriške liste, nemara tudi take, iz katerih zajemajo pri "Raci" svoje novice. Ali kar stoji v teh časopisih, se nikakor ne ujema z njenimi poročili.

Kajneda, Slovenci, samo malo takih laži in Potemkinovih vasi je treba, pa bomo rešeni in svobodni. Se nekaj moram omeniti, kar mora silno neprijetno zadeti vsakega strokovno organiziranega in zavednega proletarca. Ligaši so namreč na svojem zadnjem shodu v Clevelandu (tudi v Chieagu in drugod; op. ur.) sprejeli nekakšno resolucijo, ki pravi med drugim:

"Prisegamo, da se bomo varovali tujih agentov, in da se ne bomo dali zapeljati na štrajk v tovarnah, kjer se izdelujejo vojne potrebščine za zaveznike."

To je res lepa reč! Človek ne ve prav, ali bi se jezil, ali bi jih pomiloval. Torej so se organizirali Ligaši tudi za preprečanje štrajkov. Delavci naj potepanje svojo zavednost, pa naj postanejo brez-pogojni hlapci kapitalistov.

Vzemimo, da delajo naši rojaki v tovarni, kjer se producira vojni material in da so na nesrečo tudi ligaši med njimi. Organizacija pride do spoznanja, da se konjunktura ugodna, da se zahtevajo boljše plače. Podjetniki jih pa ne dajo brez boja. Zdaj ni treba nič drugega, kakor da zakliče kakšen kapitalističen hlapec: "Tuji agenti vas zapeljujejo", in po ligaskem zakonu se zdaj slovenski delavci ne bi smeli boriti za boljše mezo, ampak hvaliti Boga, da vtaknejo kapitalisti vse ogromne dobičke v svoj žep.

Je li že kdo pomislil, kam to vodi? Če se konča vojna, se bo še vedro v mnogih tovarnah izdelaval vojni material, ker ga kupuje tudi ameriška vlada. Tedaj bi se lahko reklo: "V takih tovarnah se sme štrajkati, ker je nepatriotično." In Amerika nam je pravzaprav vendar bližja kakor zavez-

niki. Potem bi se lahko reklo, da potrebuje naša mornarica pramog, naša armada jeklo i. t. d. In vsak štrajk bi bil nazadnje patriotičen.

Sramota je, da pišejo tako protidelavsko slovenski listi, ki si devajajo ime neodvisnih. Delavci naročajte si socialistične liste, se res potegujetejo za delavske interese.

Proletarec iz Montane. K. S. K. J. IN NJENO POSLOVANJE. Smithton, Pa. V "Glasilu K. S. K. J." št. 2 sem čital moj dopis in odgovor gl. tajnika J. Zalarja, v katerem sem našel nekaj točk, ki niso resnične.

Hitro sem mu odgovoril, kakor čitate v spodaj priobčenem listu; ali urednik Glasila K. S. K. gospod Zupan ni hotel mojega dopisa priobčiti; odpisal mi je točka 172 stran 75 uredništvu deločno prepoveduje sprejemati teke stvari (moj dopis).

Hej, vi gospod Zupan, za Zalarja pa nimate tiste točke in paragrafe? Njemu je dovoljeno pisati laži, zato kar je "gl. tajnik", gospod Zupan pa "urednik" stega katoliškega papirja!

In dokazal vam bom še več takih slučajev. Ravno danes, avg. je pobilo Martin Kobuca Fitz Henry, Pa.; zlomilo nam nogo in ga še po životu strašno poročalo. On je tudi član tistega društva sv. Barbare št. 68 S. K. J., te slavne Jednote, ki piše ča "nič" siromakom in pohabljuje. Rojaki, ki ste, ali ste člani K. S. K. J. društva sv. Barbare v Irwin in v Manor, vas pozivam, pošljite mi naslove in liko podpore ste zgubili, in kako da potem vsi stvar obelodanim.

Ti "gospod Konda," zakaj mi hotel priobčiti mojega dopisa (ferra Cugmeister). Ali si se ustrelil farjev v Joliet? Le prišli enkrat na Fitz Henry, Pa., ali na Smithton, Pa.

Tudi "Glas Naroda" ni hotel priobčiti in mi odpisal, da stvar preveč zastarela. Popolnoma se strinjam s tistim društvom v Johnstown, ki je za kratko odstopilo, in želim bi, da bi se vsem članom K. S. K. J. oprle oči.

Rojaki, roke proč od K. S. K. J. Frank Cugmeister. "The Central Hotel," Smithton, Pa.

Dopis, katerega sem poslal Zalarju v odgovor, se glasi: "Odgovor gl. tajniku J. Zalarju moja afera."

Kar se tiče moje afere, me veseli, da je po tako dolgem času prišla stvar v javnost, in član K. S. K. J. naj sodijo, kje da je pravica.

Kar se tiče pisenm priobčenim pod različnimi točkami, je vsa pravilno, ker imam večino vseh priobčenih pism v dokaz.

G. Zalar, praviš, da sem te obdolžil, da nisi hotel na zadnji konvenciji predložiti moje prošnje; dokaz naj ti bo pismo, poslano mi od predsednika porotnega odbora M. Krakerja, priobčeno v mojem dopisu in se glasi:

Vaša stvar, kar ste imeli pri Tajniku Jednote ni prišla napred pri konvenciji, toraj ne vem kaj ste zahtevali od Jednote, to ve Zalar.

G. Zalar piše, da je izročil mojo prošnjo in pritožbo nekakim odprošnjo in pritožbo nekakemu od konvencije izvoljenemu porotnemu odboru, in ta je moja zaproseno prošnjo zavrgel!

Tvoje pismo se pa glasi: Prijel sem Vase pismo in vam naznanjam, da konvencija ni vključila družiga, kar se vaše zadeve tiče, kakor da se obrnete na društvo za bolniško podporo.

Kako se sedaj to vjema? Ali se delegatje na konvenciji obrnavali o moji prošnji in jo zavrgli, ali jo je tisti konvencijski porotni odbor sam zavrgel? Prepričan sem, in imam dokaze, da niti eden delegat ni slišal nič o moji pritožbi izvzemši tistega konv. porotnika in Tebe.

Vam pa, kateri ste bili izvoljeni v tisti porotni odbor in kateri ste mojo prošnjo zadržali, vam pa povem tole:

1.) Čital sem pravila, in mi je dobro znano, da Jednota ne plačuje bolniške podpore, pač pa sem upal, da konvencija, najvišja oblast, kaj ukrene na eden ali drugi

Jugoslov. socijalistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:

Pero Belamarich, Filip Godina, V. Snaš, P. Kokotovich, Fr. Aleš, M. Polovina, J. Krpan, Z. Bajski, Alex Dubravac, Frank Hren, B. Žikić in Fr. Šaus.

Frank Petrich, gl. tajnik, 803 W. Madison Street, 4th Floor, Chicago, Ill. Seje eksekutive so vsako prvo soboto v mesecu ob 8. zvečer na 1944 So. Racine Ave.

NADZORNI ODBOR:

Mike Mavrich, Chicago, Ill., And. Trstenjak, Chicago, Ill., Nick Hinich, Milwaukee, Wis., Demeter Ekonomoff, Gary, Ind., I. Celich, West Allis, Wis.

ODBOR ZA TISKARNO.

Frank Zajec predsednik, Alex Dubravac blagajnik, Pet. Kokotovich tajnik, Frank Mrgole in Jos. Steiner odborniki.

Klubi, ki žele govornike, naj se obrnejo do gl. tajnika.

ARKANSAS:

83. Fort Smith, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Ant. Pečar, R. F. D. 3, box 149. Seje so vsako tretjo nedeljo v mesecu, v Jenny Lind, Ark.

107. Huntington, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Jno. Jarnovich, R. F. D. Box 167.

140. Hartford, Ark.—Tajnik Louis Slamnik, box 36, Hartford Ark.

COLORADO:

132. Pueblo, Colo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Pogorelec, 508 Moffat ave.

ILLINOIS:

1. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Filip Godina, 2814 So. Karlov ave.

4. La Salle, Ill.—Jugoslovanski socialistični klub, tajnik John Rogel, 427 Sterling Street.

6. Chicago, Ill.—Jugosl. Soc. Udruženje, tajnik Frank Rebac, 1944 So. Racine Avenue.

20. Chicago, Ill.—Jugoslavensko soc. udruženje, tajnik Jovan Berich, 2306 Clybourn Avenue.

46. Panama, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Andr. Ileršič, Box 831.

50. Virden, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kaučič, Box 195.

Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob osmi uri zjutraj v Union Hall East St. Louis, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik F. Franjich, 1328 Nektar Ave.

60. Chicago, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik Milan Hegji, 217 W. 24. St.

54. Livingstien, Ill.—Jugosl. socialističen klub, tajnik Frank Krek, P. O. 37. Springfield, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Bregar, R. R. 8. c. o. Kaytna.

84. Witt, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Milosich, Box 102.

92. Ziegler, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Geo. Karlovich, Box 6.

109. Granite City, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik S. Gjurishich, B. 665, Madison, Ill.

110. Staunton, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Ausec, L. Box 158, organizator Frank Pervinšek.

128. Nokomis, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Mekinda, box 607. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu.

154. Sesser, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Tomo Grdich, Box 348.

INDIANA:

41. Clinton, Ind.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ign. Mušar, L. Bx 449; organizator Ant. Ladiha, 824 N. 9th St. Seje so vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 7. uri zvečer.

53. Gary, Ind.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik D. Jelavich, 1613 Washington St.

IOWA:

153. Woodward, Iowa—Jugosl. soc. klub, tajnik Jak Bergant, R. 4, Box 87.

158. Centerville, Iowa.—Jugosl. soc. udruž. Tajnik Dan. Mance, Star Route Box 19.

KANSAS:

31. West Mineral, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Speiser, box 293. Seje so vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6.

34. Frontenac, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Umek, box 7.

80. Franklin, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Karlinger, R. F. D. 4, Box 86, Girard, Kans.

81. Skidmore, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. Alič, R. 3, Box 3, Columbus, Kansas.

92. Carona, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Blaž Žezeri, Box 162.

91. Stone City, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jak Rutar, Box 506.

133. Dunkirk, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Snoj, R. R. 1, Box 167, Pittsburg, Kans.

150. Ringo, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnica Mary Skubic, R. 4, Girard, Kans.

157. Gross, Kansas.—Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Jane, Box 118, Croweburg.

MICHIGAN:

61. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. udruž., tajnik M. Kirin, 387 Ferry Ave.

114. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ernst Bajc, 338 Ferry ave.

MINNESOTA:

54. Aurora, Minn.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fred Šilt, Box 291.

148. Ely Minn.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Branko Markovich, box 1025.

152. Virginia, Minn.—Jugosl. soc. udruženje, organizator Mike Biandich, 104 S. Mesaba Avenue.

MISSOURI:

14. St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. udruž., taj. M. Vojnovich, 1145 Talmage Ave.

129. St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Vine. Cajnkjar, 2213 Gravelis Ave.

MONTANA:

73. Red Lodge, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Gerkman, box 44.

96. Bear Creek, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Daniček, Bear Creek, Mont.

101. E. Helena, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. B. Mihalich, box 200. Seje so vsako prvo nedeljo v mesecu v Jos. Lazarja dvorani.

134. Klein, Mont.—M. Meznarich, box 127.

NEBRASKA:

149. So. Omaha, Nebr.—Jugosl. soc. udruž., tajnik M. Mrmosh, 357 So. 32. St.

OHIO:

2. Glenoe, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik I. Zlemberger, L. Box 12. — Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popl. pri sodr. N. Zlembergerju.

18. E. Youngtown, O.—Jugosl. soc. udruženje, taj. Zivan Ivanovich, 1757 Logan Ave.

26. Neffs, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Karl Dernač, box 26.

27. Cleveland, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Andr. Bogataj, 6906 St. Clair Av. Edv. Banisel, organizator. — Seje vsak 2. četrtek in četrto soboto ob 8. uri zvečer v mesecu na 1107 E. 61. St.

38. E. Palestine, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Istenich.

49. Collinwood, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Gus. Kabaj, 446 E. 156th St.

62. Cleveland, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Math Urbas, 12½ Oak Park Youngstown, O., organizator Alois Zupane.

71. Cleveland, O.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Fuček, 1126 E. 61. St.

76. Euclid, Ohio —Jugosl. soc. klub, tajnik John Ulaga, Cul Rd.

86. Akron, O.—Jugosl. soc. udruž. taj. B. Bošnjakovich, 124 E. Chestnut Alley.

99. Lorain, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Petkovšek, 1794 E. 29th St.

113. Bridgeport, O.—Jugosl. soc. klub.

141. Steubenville, O.—Jugosl. soc. udruženje, tajnica Jelena Radovich, 222 So. 5th St.

147. Barberton, O.—Jugoslov. soc. udruženje, taj. M. Bobalich, box 384.

159. Bellaire, O.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Božo Bober, Bel. So. St., Box 39-a.

PENNSYLVANIA:

3. N. S. Pittsburg, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Friedman, 862 Virgin Alley.

5. Conemaugh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Podboj, box 218, Conemaugh, Pa.

10. Forest City, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Ratais, box 685.

12. E. Pittsburg, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Stupljanec, box 266. John Gračanin, organizator.

16. Sygan, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Andr. Dermota, Box 427, Morgan, Pa.

16. Clairton, Pa.—Jugosl. soc. udruž., taj. John Apfenthaler, Box 123, Elizabeth, Pa.

19. Farrell, Pa.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Geo. Popovich, 1016 Hamilton Ave.

22. West Newton, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Zorko, R. F. D. 3, box 50.

27. So. Side Pittsburg, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Geo. Puškarich, 2832 Sarah St.

59. New Brighton, Pa.—Jugosl. soc. udruž., tajnik John Matan, 904 — 9th Ave.

63. Herminie, Pa.—Jugosl. socialistični klub, tajnik John Trčelj, R. F. D. 3, Box 106, Irwin, Pa.

70. Large, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Milan Stakič, box 24.

74. Willock, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. Miklaučič, L. Box 3.

77. McKees Rocks, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jak. Markovich, 339 Phoenix St.

78. Ambridge, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vid Habitov, Box 552. Seje vsake tretje nedelje v mes. ob 9. dopoldne v prostorih Soc. Ed. Bureau.

87. Fayette City, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Gartnar, B. 378. — Organizator John Baraga. Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu.

90. Primrose, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nikola Vilenica, Box 746.

93. Bowndale, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik E. Verbaj, RFD. 2, Forest City.

97. Homer City, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Steve Janič, Box 421.

98. Garrett, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Aug. Orel, R. F. D. 52.

99. McKees Port, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Bošnjak, 606 Maning ave.

100. Ellsworth, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Paul Kuffner, box 684.

104. Woodlawn, —Jugosl. soc. udruženje, tajnik Pet. Skrtič, box 533.

105. Marianna, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Milanch, Box 251.

117. Lloydell, Pa.—Anton Zalar, Box 127, Beaversdale.

118. Canonsburg, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Paul Posega, box 365, Canonsburg, Pa.

127. Dunlo, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Čopi, Box 61.

131. Pittsburg, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik B. Novak, 6568 Rowan Ave.

144. Pitz Henry, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Indof, box 113.

155. Reading, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Peter Kočevar, 143 River St.

156. Beadling, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mart. Cetinski, box 93.

WASHINGTON:

28. Roslyn, Wash.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vinko Šolič, Box 93.

102. Buckley, Wash.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Nik. Perkovich, P. O. Spiketown, Wash.

WISCONSIN:

9. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Thos. Stepich, 500 So. Pierce st.

11. Kenosha, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Mato Mladjan, Box 55. Organizator Paul Jurca. — Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu in na Socialist gl. stanu.

35. West Allis, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Dardich, 461 — 54th Ave.

122. Racine, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Pavlov, 831 Riverview St.

137. Kenosha, Wis.—Tajnik John Kastelic, 18 Howland Ave.

WYOMING:

8. Cumberland, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Sifrar, Box 64.

44. Superior, Wyo.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, box 341. Andrej Kržišnik, box 103, organizator.

Seje so vsake druge nedelje v mesecu popoldne ob 2. uri v Hali K. Peruška.

108. Cambria, Wyo.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nik Pražetina, Box 25.

136. Rock Springs, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik M. Miklaučič, Box 243.

KONFERENČNI ODBORI

St. 1. Zapadna Pennsilvanija. Tajnik Paul Šafar, 622 Panama Avenue, Pittsburgh, Pa.

St. 2. Ohio. Tajnik Sp. Markovich, 356 Emerson Pl., Youngstown, O.

St. 3. Chicago. Tajnik Pet. Kokotovich, 2306 Clybourn ave., Chicago, Ill.

St. 4. Wisconsin. Tajnik Thos. Stepich, 500 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

St. 5. Misouri in južni Ill. Tajnik Jos. Mostar, Box 351, Stanton, Ill.

St. 6. Kansas. Tajnik John Goršek, Box 195 Radley, Kans.

Vse pritožbe tičote se J. S. Z., je nasloviti na sodr. Mauricha, člana nadzornega odbora, 1944 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

POROČILO O RAZPEČANIH ZNAMKAH J. S. Z. v mesecu avgustu 1915.

Država	Mesto	Razpečane znamke	Izjemne znamke	Dualne znamke	Prejemki	Razdeljeno:		
						Gl. odb.	Drž. & Count. Organ.	Zvezi.
Ark.	Ft. Smith	80			16.80			8.80
"	Hardford	5	30		3.00	4.25	4.25	2.50
Colo.	Pueblo	20			4.00	1.00	1.00	2.00
Ills.	Staunton	18			3.60			1.80
"	Zeigler	50			10.50			5.50
"	Nokomis	20			4.20			2.20
"	Sesser	30			8.25			5.25
"	Chicago 60	100	25		20.00			10.00
"	Springfield	44			8.80			4.40
"	Chicago 6	100			20.00			10.00
"	Chicago 1	25		5	5.00	19.35	19.35	2.50
Ind.	Gary	50			10.00			5.00
"	Clinton	8			1.60	2.90	2.90	.80
Iowa	Centerville	10			4.06	.50	.50	3.06
Kans.	W. Mineral	20			6.20			4.20
"	Frontenac	24			4.80			2.40
"	Dunkirk	16			3.20			1.60
"	Skidmore	10			2.00			1.00
"	Gross	14			3.80			2.40
"	Stone City	11			7.20			6.10
"	Franklin	20			4.00	5.75	5.75	2.00
Mich.	Detroit 61	100			20.00			10.00
"	Detroit 114	45			10.00	7.25	7.25	5.50
Minn.	Virginia	7			1.54	.35	.49	.70
Mont.	Red Lodge	41			8.20			4.10
"	Bear Creek	10			3.00	2.55	2.55	2.00
Nebr.	So. Omaha	25			5.00	1.25	1.25	2.50
Mo.	St. Louis 14	50	5		10.00			5.00
"	St. Louis 129	15	10		3.00	3.25	3.25	1.50
Ohio	Akron	5			3.00			2.50
"	Cleveland 71	40			9.35			5.35
"	Youngstown 18	60	15	3	18.00			8.00
"	Steubenville	20			4.00			2.00
"	Barberton	30			9.50			5.50
"	Youngstown 62	18			3.60			1.80
"	Cleveland 27	50	10		10.00			5.00
"	Neffs	9			4.50			3.60
"	Lorain	18			3.60			1.80
"	Euclid	5			1.00			.50
"	Bellaire	13			3.51			2.21
"	Glencoe	18			3.60	14.30	14.30	1.80
Pa.	Garrett	35			7.20			3.70
"	Reading	16			5.20			3.60
"	Beaverdale	14			2.80			1.40
"	Ellsworth	11			4.25			3.15
"	McKees Rocks	15			3.00			1.50
"	Beadling	15			3.00			1.50
"	N. Pittsburg	50			10.00			5.00
"	Woodlawn	40			10.00			6.00
"	Farrell	30			7.00			4.00
"	Large	32			6.90			3.70
"	Willock	10			2.00			1.00
"	Sygan	20			4.00			2.00
"	N. S. Pittsburg	100			20.00			10.00
"	Forest City	4			.80			.40
"	W. Newton	8			1.60			.80
"	Pittsburgh	10			2.70			1.70
"	Dunlo	68			13.60			6.80
"	New Brighton	20			4.00			2.00
"	Primrose	7			1.40	25.25	25.25	.70
Wash.	Buckley	20			4.00	1.00	1.00	2.00
Wis.	Milwaukee	57			11.40			5.70
"	W. Allis	20			4.00	3.85	3.85	2.00
Wyo.	Cumberland	8			1.60			.80
"	Superior	24			4.80			2.40
"								

Anton P. Cehov:

TEMOTA.

Mladenič, svetlih obrvi, koščenega obraza, v raztrganem kožuhu in velikih sukujenih čizmih je čakal okroglega zdravnika; ko se je ta po končani viziti vračal iz bolnišnice domov, je boječe stopil preden.

Vaša milost! je dejal. Kaj hočeš? Mladenič je potegnil z dlanjo preko nosu, obrnil oči proti nebu in potem odgovoril: Vaša milost! Med bolnišničarji imate mojega brata Vasko, kovača iz Vavarina... Tako je, in kaj potem? Potem, jaz sem Vaskin brat... Dvoje bratov; on — Vaska — in jaz Kirila. Poleg naju je troje sester, in Vaska je oženjen ter ima otroke... Ust je bilo, a roke nobene. Kovačnica že skoro dve leti ni videla ognja. Jaz delam v tovarni za sitec, a kovati ne znam. In kakov delavec pa je oča! Delati ne more, ko še dobro jesti ne zna; žlico nosi mimo ust.

Kaj pa hočeš od meně? Milost, izpusti Vasko! Zdravnik je začudeno pogledal Kirila in ne da bi odgovoril odšel dalje. Mladenič je stekel za njim in mu padel pred noge.

Dobri gospod doktor! — je zaprosil in oči so se mu zasvetile in z dlanjo je potegnil po obrazu. — Ukaži, milost, pusti Vasko domov! Če hočeš, molim zate do smrti! Pusti ga! Doma od gladi vse gine! Mati jezo dan na dan; žena pretaka solze... Kratkotomalo smrt! Sicer bi mu ne bilo belega dneva! Milost, dobri gospod, izpusti ga! Kaj ti ne pada v glavo; ali si ob pamet? — ga je vprašal doktor in ga jeznno pogledal. — Kako naj ga izpustim? Saj je vendar jetnik!

(Kiril je zaplakal. Izpusti ga! Bedak! Kakšno pravico pa imam? Sem li ječar, ka-li? Privredli so ga k meni, da ga zdravim, in jaz ga zdravim; ali izpustiti ga smem prav tako malo, kakor tebe zapreti. Buča nespametna!

Brez vzroka so ga zaprli! Čakajoč razsodbe je pretičal skoraj leto dni v preiskovalnem zaporu, in zdaj ne ve zakaj. Ne bi rekel, če bi bil ubijal, ali konje kradel, ali tu so ga vteknili v temo brez vzroka.

Dobro, ali kaj imam jaz pri tem? Zapri so kmeta in sami ne vedo zakaj. Če se ga je navlekel, tedaj je pozabil na vse; očetu je ušesa obrezal in sebi lice razparal v pijanosti; a dvoje naših mladičev — zahotelo se jima je po turškem tobaku — ga je nagovarjalo, da se ponoči z njima vtihotapi v "kramo," po tobak. Vinjen jih je poslušal, bedak. Zdrobili so ključavnico in vdrli. Vse so prevrnili, steklenino pobili, moko razsuli. Pijanci, saj veste! No, tačas pa orožnik... na sodnijo. Celo leto so sedeli v zaporu, in pred tednom, v sredo, so sodili vse tri v mestu. Zadej orožnik z bajonetom... priče so prisegle, da je Vaska med vsemi najmanj kriv, a gospoda so razsodili tako, da je on kolovodja: otroka v zapor, Vaska pa je dobil tri leta ječe. In zakaj? To vedi Bog sam!

Že spet; ali kaj imam vendar jaz pri tem? Stopi do gosposke. Pri gosposki sem šel bil. Na sodnijo sem šel in hotel vložiti prošnjo; a niti pošnje niso hote-

li. Pri komisarju sem bil, pri preiskovalnem sodniku, in vsak pravi: to ni moja stvar. Čegava stvar pa je potem? Tu v bolnici ga ni višjega od tebe. Kar hočeš, to tudi storiš.

Bedak! je zdihnil zdravnik. Kjer so porotniki enkrat izgovorili besedo, tam izgubi gubernator, minister svojo pravico, nikar tak komisar. Vse besedičenje je zaman.

Kdo pa je sodil? Gospodje porotniki... Kakšni gospodje? Naši sosedje so bili. Andrej Gurjev je bil, Aleška Huk.

Mene že zebe, ko se tu s teboj razgovarjam... Zdravnik je z roko zamahnil po zraku in naglo odšel proti vratom. Kiril mu je hotel slediti, ali opazivši, kako so zaloputnila vrata, je obstal. Deset minut je stal nepremično na bolnišnični dvorišču z odkrito glavo in zrl na zdravnikovo stanovanje; potem je globoko zdihnil, se popraskal in šel do vrat.

Kam pa sedaj? je mrmral, stopivši na cesto. Eden pravi, ni moja stvar, drugi zopet, ni moja stvar. Čegava stvar pa je? Ne, dokler ne namažeš, ne dosežeš ničesar. Zdravnik je govoril, pri tem pa ves čas gledal na palec, kdaj mu kaj svetlega stisnem. No, brate, jaz pojdem celo do gubernatorja.

Končno se je odpravil na pot; venomer se je obračal nazaj, počasno se je vlekel po cesti in razmišljal, kam sedaj... Hladno ni bilo in sneg je le slabo škripal pod njegovimi nogami. Kvečjemu pol vrste pred njim se je razgrinjalo na holmu okroglo mestec, kjer so nedavno sodili njegovega brata. Na desno je temnela ječa z rdečim krovom in čuvajnicami na vogalih, na levo se je razprostiral velik mestni park, ves v ivju. Vse je bilo tiho, le neki starec v veliki ženski ruti in z veliko kučmo na glavi je korakal pred njim, kašljal in kričal na kravo, ki jo je gnal v mesto.

Dober dan, stric! je izpregovoril Kiril, dohitevši starca. Bog daj... Ženeš na sejem? Naka... je leno odgovoril dedec.

Si meščan, ka-li? Potem sta se domenila. Kiril je povedal, zakaj je bil v bolnici in o čem je z zdravnikom govoril. "Doktor pravzaprav ni več v tehle rečeh! mi je dejal starec, ko sta dospela v mesto. Dasi je gospod izučen v zdravljenju z vsemi sredstvi, a da bi tebi dal v te moziro kak nasvet, ali rečemo, da bi napisal protokol — tega ne zna. Zato je posebna gosposka. Pri sodniku si bil in pri komisarju. Tudi ta dva nista večša v tvoji zadevi.

Kam pa naj se obrnem? Črez vaše kmetiške stvari je postavljen poseben "glavar." Pojdi k njemu! Gospod Linjeokov.

Kaj, ta je v Zlatovem? No, da, v Zlatovem. Tam je vaš glavar. V vaših stvareh izgubi še celo sodnik proti njemu, pravico.

Daleč bo treba iti, brate!... Čaj, 15 vrst in še črez. Kaj to, komur treba, gre i sto vrst. Imaš prav... Ali naj mu izročim prošnjo? Izveš vse tamkaj. Prošnjo, če je bode treba, ti brž napiše pisar. Glavar ima tudi pisarja. Poslovivši se od starca je postal na trgu, se pogledal v misli

in šel iz mesta nazaj. Odpravil se je v Zlatovo... Črez pet dni je zdravnik, po končani viziti domov grede, spet ugledal Kirila. To pot mladenič ni bil sam, ampak s suhim, bledim starcem, ki je kimal z glavokot z nihalom in premikal semtertja svoje gube.

Že spet prosim tvoje milosti, je začel Kiril. Glej, z očetom sem prišel, izkaži milost in izpusti Vasko! Glavar se niti v pomenek ni spustil. Pravijo: "je zdoma!"

Visoki gospod! je zagolčal starec v grlu, dvignivši trepalnice. Bodite milostljivi. Reveži smo, ne moremo zahvaliti vaše dobrote, ali če je vaši milosti prav, naj Herjuška in Vaska z delom odslužita! Naj z delom odslužita!

Z delom odslužita, prav gotovo, je dejal Kiril in dvignil roke v prisego! Doma od gladi vse mre. Iz vsega grla se jočejo, gospod! Mladenič je bistro pogledal očeta in ga potresel za rokak, in oba sta kot na povelje pala zdravniku pred noge. Ta je zamahnil z roko po zraku, in ne da bi se ozrl, naglo odšel domov.

VOJNA RESUJE KAPITALISTE Akejska družba za usnjarsko industrijo v Novem Bidžovu, nekdanja firma Bermgmann, je že več let bila v takih dolgovih, da je bilo vsak čas pričakovati konkurza. Tedaj pa je izbruhnila vojna — in to je celo podjetje rešilo. Podjetje je plačalo vse svoje dolgove in delničarjem dalo še 6 odstotno dividendo. Vse to od začetka avgusta do konca septembra pr. leta.

O dobičkih, ki jih napravi podjetje v tekočem letu, se bo izvedelo šele prihodnje leto, a brez dvoma bodo velikanski.

Tako, kakor temu podjetju, se godi tudi vsem drugim te stroke. Zaslužki so na sebi velikanski, poveča jih pa še to, da so industrijalci cene neusmiljeno zvišali. Usuje je danes strašno drago. Spričo tega, da bo vojna gotovo še precej časa trajala, je pač potrebno, da se začne avstr. vlada baviti z vprašanjem o cenah gotovih industrijskih izdelkov, kajti draženje je tako, da mora izsedati vse revnejše ali od določenih dogodkov živče ljudi, kar bi znalo imeti najžalostnejše gospodarske in socialne posledice.

Na Ruskem se boje revolucije. V newyorško pristanišče je dopel parnik "Hellig Olaf" iz Kodanja. Častniki na krovu so pravili, da so v Severnem morju angleške križarke trikrat ustavile parnik in da se je dovolila parniku prosta pot po dovršeni identifikaciji. Med potniki se je nahajal tudi H. W. Zimmermann, ameriški podkonzul v Rostovu v Rusiji. Zimmermann je bil devet let zastopnik International Harvester Co. v Rusiji ter je izjavil, da se v Rusiji boje izbruh revolucije, če bo armada popolnoma poražena. Že pred par tedni so bili v Petrogradu nabiti plakati, v katerih se je pozival narod, naj se dvigne proti vladi. Slednja je nato odredilo vse potrebno, da se prepreči vsak izbruh nemirov.

Oderuhi. Na Dunaju je policija dognala, da je kupil stavbni podjetnik Šulem Lamm iz Nadworne v Galiciji 8000 kilogramov bosanskih sliv, 50 zabojev čokolade in 10 zabojev čaja ter jih dal v skladišče. Ker tega blaga ni potreboval, niti ni imel zanj odjemalcev, je bilo jasno, da je kupil blago le v to svrhu, da ga pozneje proda z oderuškim dobičkom. Državni pravdnik je pri razpravi na Dunaju konstatiral, da je obtoženec nameraval prodati to blago v Galiciji, torej v deželi, ki jo je sovražnik opustošil. Šulem Lamm je bil obsojen na en mesec ostrega zapora in tisoč kron denarne globe.

Pri Betlehem Steel Co. je Rusija naročila za 75 milijonov municije. Hura Schwab!

Anglija kupuje v Ameriki za 100 milijonov govede. Žal da četveroonožne.

Neposredna prehrana. Brez slasti ali brez redne prebave ne more biti nobena prehrana. Sredstvo, ki vzbuja slast, pospešuje prebavo in urejuje izpraznitve, je neposredna prehrana. Vzemimo na primer Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, izdelak, ki izpolnjuje vse te pogoje. Izgotovljeno je iz rdečega vina, ki je ob sebi hranilno. Vzbudilo bo prebavne organe k delu in bo jim dalo dovolj moči, izvrševati svoje delo brez vsakega velikega napora. Pri zapeki in boleznih zvezanih ali povzročenih od nje, daje mirno in popolno pomoč, kakor tudi v mnogih boleznih želodca in droba, pri slabosti in nervoznosti.

V lekarnah. Cena \$1.00. Jos. Triner, izdelovalec, 1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Revmatizem v mišicah in neuralgija zahtevajo Trinerjev liniment. Navadno uteti takoj bolečine. Cena 25c in 50c., po pošti 35 ali 60c.

LOUIS RABSEL moderno urejen salun NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, Wis. Telefon 1199

PHONE: CANAL 3014 POZORI! SLOVENC! POZORI! SALOON s modernim kegljiščem Bivši Martin Potokar place Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unjske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba točna in izborna. — Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporočata

JAZBEC & OMAHEN 1625 S. Racine Ave., Chicago, Ill

M. A. Weisskopf, M. D. Izkusjen zdravnik. Urađuje od 12 A. M. — 3 P. M. in od 8—10 P. M. V sredo in nedeljo večer neurađuje. Tel. Canal 476. 1801 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996

James F. Stepina, predsednik. Christian R. Walleck, I. podpreds. Emanuel Beraek, II. podpreds. Adolf J. Krasa, blagajnik.

AMERICAN STATE BANK

1825-27 Blue Island Avenue, blizo 18-ste ulice, CHICAGO, ILL.

Glavnica in prebitek... \$500,000.00

ODPRTO: Pondeljek in v četrtek do 8½ zveče vse druge dneve pa do 5½ popoldne

Prejemamo hranilne vloge in dajemo... 3% obresti letno.

Pošiljamo denar v stari kraj in jamčimo, da pošteno izplača ali pa Vam vrne.

Direktna zveza s Prvo Hrvatsko hranilnico in posojilnico v grebu in njenimi podružnicami. Pošiljamo denar vojnim vjetnikom v Srbijo, Rusijo, Anglijo in Francosko. Govorimo vse slovanske jezike.

Ravnateljski odbor: Michael Zimmer, načelnik. Emanuel Beraek, Dr. Anton Blankini, Abel Davis, John Fucik, A. V. Geringer, John C. Krasa, Frank J. Skala, James F. Stepina, C. R. Walleck.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

POZOR SLOVENSKE GOSTILNICE! Tukaj se Vam nudi prilika, da si prihranite denar, ako kupite od tvrde A. HORWAT. To pa radi tega, jaz ne plačujem dragih agentov ali "managerjev" opravljam sam vse posle. Moje tvrda je prva in edina samostojna v Ameriki importira iz Kranjskega: brinjevec, tropinovec in ovok. Pomnite, da so v resnici samo one pijače, ki nosijo na steklenici napis: "IMPORTED". Tudi najlujem iz kranjskih zelišč Grenko Vino in Kranjski Čec (Bitters), te vrste pijače so najbolj zdravilne, kaj jih je bilo še kedaj na trgu. Prodajam samo na drobno. Pišite po cenik. A. H O R W A T, 600 N. Chicago, St., JOLLET, ILL.

3 pristne pijače, 2 zdravilne.

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO., 2711 South Millard Avenue. CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoni. Vse delo garantirano.

Splošna napaka.

Na tisoče ameriškega ljudstva trpi na teškočah v drobu in najnavadnejša med temi je konstipacija ali zapeka in njene komplikacije. Večina teh trpečih ljudi dela enoinisto napako, to je da se poslužuje kroglice in razne čistilne medicine, ne da bi se prej prepričali, dali so taka sredstva škodljiva ali ne. Vsako drastično čistilno sredstvo, katero povzroča telesno slabost in ki človeka navadi na neprestano življenje te vrste medicine, je škodljivo. Ako trpite na zapeki ali na kaki komplikaciji te teškoče, vzemite sredstvo, katero vam bo ne samo pomagalo temveč bo obenem tudi pokrepčalo prebavne organe. To sredstvo je

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO.

Izdelano je iz rdečega vina in zdravilnih zelišč — laksativno, okrepujoče in daje prijeten duh — ter je namenjeno v pomoč zoper sledeče teškoče:

ZAPEKA, IN NJENE KOMPLIKACIJE, NEPREBAVNOST, VETROVI, BOLEČINE V DROBU, ŽELOČNE BOLEZNI, NERVOZNOST IN SLABOST.

Deluje dobro zoper vse bolezni, ki izvirajo ali so v zvezi z zapeko in slabostjo. Vsled tega bi se moralo rabiti takoj, čim se opazijo prva znamenja. Cena \$1.00. V lekarnah.

JOS. TRINER izdelovalec, 1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Ako vas muči revmatizem ali neuralgične bolečine, poskusite Trinerjev liniment. To sredstvo takoj pomaga. Cena 25 in 50 centov. Po pošti 35 in 60 centov.

CASH COUPON 10 Cigarettes 5c

NEBO CIGARETTES CORK TIP

Najboljše cigarete po 5c. z ustnikom v Ameriki

Pri vseh prodajalcih vsepovod

Fountain Pen s kljukico. Jamčeno 14karatno zlato

Zastonj za 75 celih kuponov ali sprednjih delov škatlic

Jamčena za 1 leto od Ansonia Clock Co.

Za 125 kuponov ali naslovnih strani škatlic

Jack žepni nož 2 klini

Zastonj za 60 celih kuponov ali sprednjih delov škatlic

Poslajte kupone po pošti (ne paketni) ali po ekspresni plačnem vnosu na NEBO DEPARTMENT 95 First St. Jersey City, N. J.

(Ta ponudba ugasne 31. decembra 1915)

P. LORILLARD CO., Inc., NEW YORK CITY. Ustanovljena 1760.